WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (druga izba)
z dnia 22 maja 2007 r.*

W sprawie T-500/04

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez G. Brauna, W. Wilsa oraz N. Knittlmayera, działających w charakterze pełnomocników,

strona skarżąca,

przeciwko

IIC Informations-Industrie Consulting GmbH, z siedzibą w Königswinter (Niemcy), reprezentowanej przez adwokatów E. Rotta oraz J. Wolffa,

strona pozwana,

mającej za przedmiot wniosek o zasądzenie od pozwanej, na podstawie art. 238 WE, zwrotu części zaliczki wypłaconej przez Wspólnotę w ramach realizacji dwóch umów o finansowanie w ramach programów z dziedziny kultury,

* Język postępowania: niemiecki.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (druga izba),

w składzie: J. Pirrung, prezes, N.J. Forwood i S. Papasavvas, sędziowie,
sekretarz: K. Andová, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 listopada 2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne sporu i stan faktyczny leżący u jego podstaw

Mające zastosowanie prawo wspólnotowe

1 Pomoc finansowa Wspólnoty w dziedzinie sieci transeuropejskich przyznawana jest na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 2236/95 z dnia 18 września 1995 r. ustanawiającego ogólne zasady przyznawania tego rodzaju pomocy finansowej (Dz.U. L 228, str. 1).

2 Zgodnie z art. 1, 2 i 5 tego rozporządzenia na projekt stanowiący przedmiot wspólnego zainteresowania, w szczególności dotyczący transeuropejskich sieci w zakresie infrastruktury telekomunikacji, może zostać przyznana pomoc Wspólnoty nieprzekraczająca minimum uznawanego za konieczne do uruchomienia projektu.

3 Zgodnie z art. 11 rozporządzenia nr 2236/95 pomoc wspólnotowa może pokrywać jedynie wydatki związane z projektami i ponoszone przez beneficjentów lub strony trzecie odpowiedzialne za prowadzenie projektu. Co do zasady najpierw dokonuje się wypłaty początkowej w formie zaliczki, następnie wypłat w trakcie realizacji, a potem wypłaty ostatecznej.

4 W art. 13 rozporządzenia nr 2236/95 określone są przesłanki zmniejszenia, wstrzymania i cofnięcia pomocy wspólnotowej. Stanowi on, że Komisja może zmniejszyć, wstrzymać lub cofnąć pomoc w zakresie danych działań, jeśli postępowanie sprawdzające wykaże, że dopuszczono się uchybienia lub że nie jest spełniony jeden z warunków przyznania pomocy. Każda nienależna kumulacja płatności stanowi podstawę do zwrotu sum niesłusznie wypłaconych. Każda odzyskana suma jest zwracana Komisji.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

5 W decyzji z dnia 4 kwietnia 1996 r. Rada wezwała do tego, aby w promowaniu przez Unię Europejską społeczeństwa informacyjnego w większym stopniu uwzględnić sztukę i kulturę. W związku z tym Komisja uruchomiła inicjatywę dotyczącą multimedialnego dostępu do europejskiego dziedzictwa kulturowego, znaną pod nazwą „ustalenia w sprawie europejskiego dziedzictwa kulturowego". W ramach tej

inicjatywy Komisja przyznała w szczególności dotacje na dwa projekty transgraniczne mające na celu zbudowanie — poprzez stworzenie przy pomocy narzędzi cyfrowych wspólnej platformy w europejskiej przestrzeni kulturowej — sieci osób z siedzibą w różnych państwach Wspólnoty, a mianowicie na projekt „DCC – Digital Content for Culture" (zwany dalej „DCC") oraz projekt „Donna — Art, Design and Fashion Online" (zwany dalej „Donna").

6 Projekt „DCC" miał konkretnie na celu digitalizację wybranych zasobów kulturowych oraz ich prezentację, przekazywanie i sprzedaż przez Internet. Miał on w ten sposób stworzyć nowe produkty i usługi w sektorze gospodarki związanym z kulturą, aby wypromować europejskie dziedzictwo kulturowe. Miało to umożliwić tworzenie nowych miejsc pracy, w szczególności dla artystów i projektantów, oraz nowych możliwości dla innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw.

7 Z kolei celem projektu Donna było umożliwienie kobietom twórcom (artystkom i projektantkom) zaprezentowania w postaci cyfrowej, przy pomocy struktury oprogramowania służącej informacji i komunikacji, ich twórczości w dziedzinie sztuki, wzornictwa i mody, aby zapewnić interaktywną komunikację z odbiorcami. W ogólnym założeniu ten projekt pilotażowy miał być wirtualnym forum umożliwiającym artystkom i projektantkom z różnych dziedzin (wyroby przemysłowe, moda, telewizja, architektura, itd.) spotkanie się, wymianę pomysłów i nawiązanie kontaktu z dostawcami, klientami, partnerami i środkami przekazu.

8 W odniesieniu do każdego z tych projektów Wspólnota Europejska, reprezentowana przez Komisję, zawarła umowę o finansowanie, po pierwsze ze spółką z ograniczoną odpowiedzialnością prawa niemieckiego IIC Informations-Industrie Consulting, prowadzącą działalność w sektorze planowania strategicznego, marketingu i doradztwa w dziedzinie przemysłu informatycznego, a po drugie, ze spółką akcyjną prawa niemieckiego CSC Ploenzke (zwaną dalej „Ploenzke"). Są to umowy

z dnia 18 grudnia 1996 r. w przypadku projektu DCC (umowa nr 45 528) oraz z dnia 30 grudnia 1996 r. w przypadku projektu Donna (umowa nr 20 730).

9 W umowach tych, których istotne postanowienia są w znacznej mierze identyczne, Komisja zobowiązała się do udzielenia wspólnotowej pomocy finansowej pokrywającej 50% dopuszczalnych kosztów omawianych projektów.

10 Zgodnie z art. 4 obu umów planowane koszty projektów oceniono na 3 360 000 ECU w odniesieniu do projektu DCC oraz na 980 000 ECU w odniesieniu do projektu Donna. W myśl art. 2 umów czas trwania projektu DCC miał wynosić dwanaście miesięcy, zaś projektu Donna — dziewięć miesięcy, począwszy od pierwszego dnia miesiąca następującego po zebraniu ostatniego podpisu stron umowy, tj. od dnia 1 stycznia 1997 r.

11 Umowy, sporządzone w języku angielskim i zaopatrzone w klauzulę arbitrażową w rozumieniu art. 238 WE wskazującą na jurysdykcję Sądu (art. 12 ust. 2), podlegają prawu niemieckiemu (art. 12 ust. 1). Zawierają one następujące postanowienia:

„Artykuł 1 ust. 1

Wykonawcy zobowiązują się względem Komisji do wykonywania umowy wspólnie i solidarnie w zakresie prac określonych w załączniku I (»projekt«).

[...]

[ust. 3/4]

Koordynator odpowiada za przedstawianie wszelkiej dokumentacji oraz za ogólne stosunki między wykonawcami a Komisją. We wszystkich ogólnych sprawach z Komisją kontaktuje się koordynator.

[...]

[Artykuł 4 ust. 5]

Wszelkich płatności dokonywanych przez Komisję należy dokonywać na konto bankowe koordynatora [...],

Koordynator odpowiada za niezwłoczne przekazanie wykonawcom odpowiedniej kwoty pomocy finansowej Komisji. Koordynator nie może być beneficjentem płatności, chyba że tak umówią się wykonawcy, którzy powinni ustalić właściwe szczegółowe zasady dokonywania jakichkolwiek przelewów na osobiste konto koordynatora.

Artykuł 5 [...]

Wykonawcy mogą zawierać umowy podwykonawstwa z zastrzeżeniem uzyskania uprzedniej pisemnej zgody Komisji. Wykonawcy nakładają na podwykonawcę takie same zobowiązania, jak te, które na nich ciążą na mocy niniejszej umowy".

12 W załączniku I do każdej z umów przedstawiony jest program danego projektu. Zgodnie z załącznikiem I.3 do umowy DCC i z załącznikiem I do umowy Donna w skład zespołu pracowników pozwanej wchodzą w szczególności pan B., jej dawny dyrektor zarządzający, panowie F. i M. oraz panie D. D., B. D. i L.

13 Warunki zwrotu kosztów dopuszczalnych określone są dla obu projektów w załączniku II do umowy. Załącznik ten stanowi:

„1.2. Kosztami podlegającymi zwrotowi są rzeczywiste koszty określone poniżej, które są dla realizacji projektu niezbędne, które mogą zostać udokumentowane oraz zostały poniesione w trakcie okresu wskazanego w art. 2.1 umowy [...].

W skład kosztów podlegających zwrotowi mogą wchodzić wszystkie lub niektóre z wymienionych kategorii kosztów:

— personel;

— sprzęt;

— wsparcie ze strony podmiotów trzecich;

— podróże i pobyt;

— materiały eksploatacyjne i koszty IT;

— inne koszty;

— koszty ogólnego zarządu.

[...]

1.3.1. Personel

W fakturach uwzględnić można koszt faktycznie przepracowanych godzin poświęconych na projekt przez personel zatrudniany bezpośrednio przez wykonawcę.

[...]

Całość zgłoszonych godzin pracy personelu winna być zarejestrowana i potwierdzona. Minimalnym kryterium spełnienia tego wymogu jest zatwierdzenie rejestru czasu pracy przynajmniej raz w miesiącu przez wyznaczonego kierownika projektu lub należycie upoważnionego członka kadry kierowniczej przedsiębiorstwa będącego wykonawcą.

1.3.2. [...]

Koszty zakupu lub leasingu sprzętu można uwzględnić jako koszty bezpośrednie. Dopuszczalny koszt leasingu sprzętu nie może przekraczać sumy dopuszczalnych kosztów, które by się wiązały z jego zakupem [...].

1.3.3. Wsparcie ze strony podmiotów trzecich

Koszty związane z podwykonawcami i usługami zewnętrznymi są dopuszczalne zgodnie z art. 5 umowy.

[...]

1.3.5. [...]

Materiały eksploatacyjne [...] można uwzględnić jako koszty bezpośrednie.

[...]

1.4. [...]

Dla wykonawców stosujących rachunek kosztów pełnych, ogólne koszty (ogólne koszty pośrednie) związane z projektem i obliczone zgodnie z uzgodnieniami i zwykłymi zasadami księgowości, które Komisja uzna za rozsądne, mogą zostać rozpisane na takie pozycje jak: samofinansowanie badań (do maksymalnej wysokości odpowiadającej 10% kosztów personelu), administracja, personel pomocniczy, materiały biurowe, infrastruktura, media i usługi.

[...]

Wykonawcom stosującym koszty akcesoryjne, tytułem kosztów ogólnego zarządu, można przyznać dopłatę wynoszącą maksymalnie 20% faktycznych kosztów podlegających zwrotowi za wszystkie koszty bezpośrednie, wymienione w pkt 1.3 tego załącznika.

[...]

4.3 W przypadku gdy całkowita kwota pomocy finansowej należna z racji realizacji projektu, przy uwzględnieniu wyników wszelkich kontroli, będzie niższa od wartości dokonanych w trakcie realizacji projektu płatności, wykonawcy niezwłocznie zwrócą Komisji tę różnicę wyrażoną w ecu.

[...]

5. Dokumenty na potwierdzenie kosztów

Wykonawcy będą regularnie i zgodnie ze zwykłymi zasadami księgowości państwa, w którym znajduje się ich siedziba, prowadzić własną księgowość oraz sporządzać odpowiednią dokumentację w celu poparcia i uzasadnienia przedstawionych kosztów i godzin".

14 Na podstawie tych umów Komisja wypłaciła spółce Ploenzke, będącej koordynatorem obu projektów, następujące zaliczki: 980 472 DEM na projekt DCC i 317 745 DEM na projekt Donna. Ploenzke miała obowiązek, zgodnie z art. 4 ust. 5 umów, przekazywania pozwanej wpłaconych przez Komisję kwot, które należały się pozwanej. Pozwanej przekazano w ten sposób 293 328 DEM na projekt DCC oraz 107 493 DEM na projekt Donna. Otrzymała więc ona w sumie w 1997 r.

kwotę 400 821 DEM (204 936,52 EUR) tytułem zaliczek na poczet pomocy finansowej.

15 Realizacja obu projektów rozpoczęła się dnia 1 stycznia 1997 r., a na ich zakończenie Ploenzke i pozwana wystąpiły z wnioskami o zwrot kosztów na całkowitą kwotę 6 144 287 DEM za projekt DCC oraz 1 906 934 DEM za projekt Donna, przy czym przypadająca na pozwaną część wynosiła 1 960 943 DEM za projekt DCC oraz 646 809 DEM za projekt Donna.

16 Koszty, których zwrotu domagała się pozwana za projekt DCC, dzielą się na koszty dotyczące personelu (834 568 DEM), podwykonawstwa (618 631 DEM), sprzętu (384 018 DEM), podróży (32 682 DEM), materiałów eksploatacyjnych (35 017 DEM) i koszty ogólnego zarządu (56 027 DEM).

17 Za projekt Donna pozwana przedstawiła koszty personelu (227 998,39 DEM), podwykonawstwa (257 659 DEM), sprzętu (106 871 DEM), podróży (22 659 DEM), materiałów eksploatacyjnych (9 312,53 DEM) oraz koszty ogólnego zarządu (22 385 DEM).

18 Komisja ze swej strony zleciła zewnętrznym ekspertom sporządzenie sprawozdań technicznych. W rezultacie w odniesieniu do projektu DCC w dniu 10 grudnia 1997 r. powstało sprawozdanie komisji odpowiedzialnej za szczegółową kontrolę, a w odniesieniu do projektu Donna w dniu 26 czerwca 1998 r. — sprawozdanie ekspertów. We wnioskach z obydwu sprawozdań stwierdzono, że ustalone kryteria jakości nie zostały spełnione oraz że ogólnie rzecz ujmując, nie są spełnione warunki zwrotu kosztów określone w umowach DCC i Donna.

19 Sprawozdanie komisji odpowiedzialnej za szczegółową kontrolę zostało przekazane uczestnikom projektu DCC w dniu 17 grudnia 1997 r. Następnie pismem z dnia 23 grudnia 1997 r. skierowanym do Ploenzke (z kopią do pozwanej) Komisja wypowiedziała umowę DCC i wezwała Ploenzke do zawiadomienia o tym partnerów, przy czym rozwiązanie umowy stało się skuteczne, zgodnie z art. 9 ust. 1 umowy, miesiąc później.

20 Jeśli chodzi o projekt Donna, który zakończył się w dniu 30 września 1997 r., sprawozdanie ekspertów powstało w szczególności w następstwie spotkania określonego jako „badanie techniczne", które odbyło się w Brukseli w dniu 26 czerwca 1998 r. Na tym spotkaniu przedstawiciele pozwanej odpowiadali na pytania wyznaczonych przez Komisję ekspertów.

21 Ponadto pracownicy Komisji zbadali w dniach 10 i 11 marca 1998 r. finansowanie omawianych projektów. W następstwie tej kontroli Komisja wysłała do pozwanej, w postaci projektów, sprawozdania z kontroli, z dnia 28 kwietnia 1998 r. (dotyczące projektu DCC) i z dnia 27 maja 1998 r. (dotyczące projektu Donna). W projektach tych sprawozdań wykazano, wymieniwszy najpierw i oceniwszy szczegółowo koszty związane z projektem, że większość kosztów, których zwrotu się domagano, nie podlega zwrotowi ze względu na brak spełnienia celów umów.

22 Po otrzymaniu uwag pozwanej z dnia 30 czerwca 1998 r. Komisja wysłała jej wraz z pismem przewodnim z dnia 29 lipca 1998 r. ostateczną wersję sprawozdań z kontroli. W tych sprawozdaniach Komisja przedstawiła wnioski, z których wynikało, że Ploenzke może się domagać jedynie zwrotu 51 506 DEM za projekt DCC oraz 37 679 DEM za projekt Donna, natomiast pozwanej nie należy się żaden zwrot za projekt DCC, a za projekt Donna jedynie 46 300,18 DEM.

23 Następnie Komisja wystąpiła zarówno do Ploenzke, jak i do pozwanej z wnioskiem o odzyskanie niepodlegającej zwrotowi części zaliczki wypłaconej na poczet obu projektów. Ploenzke przekazała Komisji żądane kwoty, natomiast pozwana odmówiła dokonania jakiegokolwiek zwrotu.

24 W dniu 12 sierpnia 1998 r. Komisja wysłała pozwanej wezwanie do zapłaty, a następnie notę obciążeniową, otrzymaną przez pozwaną w dniu 8 września 1998 r. i opiewającą na kwotę różnicy wynoszącą 179 337 ECU (354 520,82 DEM), która powinna zostać zwrócona do dnia 31 października 1998 r. Do chwili obecnej pozwana nie zapłaciła tej kwoty.

25 Pismem z dnia 30 listopada 1998 r. pozwana zażądała z kolei od Komisji zapłaty kolejnych 352 800 ECU za projekt DCC i 110 781,45 ECU za projekt Donna. Do chwili obecnej Komisja również nie wypłaciła tych kwot.

26 Wreszcie w 1999 r. pozwana wniosła skargę na Komisję do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. Postępowanie w sprawie tej skargi zakończyło się dnia 27 kwietnia 2000 r. Zgodnie z opinią Rzecznika Praw Obywatelskich nie stwierdzono, by ze strony Komisji miał miejsce przypadek niewłaściwego administrowania.

Przebieg postępowania i żądania stron

27 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 24 grudnia 2004 r. Komisja wniosła skargę w niniejszej sprawie.

28 W oparciu o sprawozdanie sędziego sprawozdawcy Sąd (druga izba) postanowił odbyć nieoficjalne spotkanie ze stronami. Miało ono miejsce, w obecności sędziego sprawozdawcy, w dniu 2 lutego 2006 r. Strony podjęły wówczas negocjacje, mające doprowadzić w terminie dwóch miesięcy do polubownego załatwienia sporu. Po tym, jak termin ten został dwukrotnie przedłużony, pozwana poinformowała w dniu 29 czerwca 2006 r. Sąd o tym, że próby polubownego załatwienia sporu zakończyły się niepowodzeniem.

29 Następnie Sąd (druga izba) zdecydował o otwarciu procedury ustnej.

30 Strony przedstawiły swoje stanowiska oraz udzieliły odpowiedzi na pytania Sądu podczas rozprawy, która odbyła się w dniu 7 listopada 2006 r.

31 Komisja wnosi do Sądu o:

— zasądzenie od IIC Informations-Industrie Consulting na jej rzecz kwoty 181 263,61 EUR wraz z odsetkami w wysokości 4% liczonymi od dnia 1 listopada 1998 r.,

— obciążenie IIC Informations-Industrie Consulting kosztami postępowania.

32 Pozwana wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— ewentualnie, udzielenie ochrony przed egzekucją oraz umożliwienie uniknięcia ewentualnej egzekucji poprzez ustanowienie zabezpieczenia, które mogłoby mieć postać gwarancji bankowej;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

Co do prawa

33 Komisja utrzymuje, że praktycznie całość kosztów, na które udzielono pozwanej finansowania, nie była dopuszczalna jako koszty podlegające zwrotowi. Zdaniem Komisji ze sprawozdań technicznych, o których mowa w pkt 18–20 powyżej, wynika, że pozwana zobowiązana jest, zgodnie z pkt 4.3 załącznika II do umów DCC i Donna, do oddania kwot, które jej przekazano tytułem zaliczki, w zakresie w jakim nie należy jej się pokrycie poniesionych przez nią kosztów.

34 Przeciwko tym zarzutom pozwana opiera się na dwóch liniach obrony. W ramach pierwszej z nich kwestionuje ona wymagalność wierzytelności dochodzonej przez Komisję. W tym zakresie podnosi ona brak zdolności do obrony przed sądem (legitymacji procesowej biernej), przedawnienie imputowanego jej długu oraz utratę przez Komisję wszelkich roszczeń do jego odzyskania. W ramach drugiej linii obrony podnosi ona, że cele obu projektów zostały osiągnięte i że zgłoszone koszty faktycznie zostały poniesione. Zarzuca Komisji, że zachowuje się ona w sposób wewnętrznie sprzeczny, próbując po fakcie, w oparciu o czysto formalne względy, uchylić się od swoich zobowiązań umownych.

W przedmiocie zdolności do obrony przed sądem (legitymacji procesowej biernej)

Argumenty stron

35 Komisja uważa, że ma prawo dochodzić zwrotu swej wierzytelności od pozwanej, ponieważ umowy DCC i Donna wskazują na tę ostatnią jako na dłużnika zobowiązanego do dokonania zwrotu. Każdy z wykonawców ma bowiem obowiązek zwrócenia samodzielnie nienależnie przekazanych kwot.

36 Zdaniem pozwanej z obu umów wynika, że Komisja dążyła do tego, by mieć tylko jednego rozmówcę, z którym mogłaby bezpośrednio zajmować się wszystkimi problemami związanymi z realizacją umów. W związku z tym rola Ploenzke jako koordynatora wykraczała poza rolę zwykłego pełnomocnika odpowiedzialnego za odbiór środków. Punkt 4.3 załącznika II do umów, zobowiązujący wykonawców do zwrotu Komisji nadpłaconych kwot, nie prowadzi do odmiennych wniosków, gdyż nie określa on sposobu, w jaki ten zwrot miałby nastąpić. Punkt ten należy interpretować w ten sposób, że spółka Ploenzke była tym partnerem w ramach umowy, za pośrednictwem którego powinna mieć miejsce realizacja umów.

Ocena Sądu

37 Należy przypomnieć, że umowy DCC i Donna zostały zawarte między Komisją z jednej strony, a spółką Ploenzke i pozwaną, zwanymi w nich „wykonawcami", z drugiej strony, przy czym określono w nich, że Ploenzke pełni ponadto funkcję „koordynatora" na mocy art. 1 ust. 3 umów DCC i Donna. Zgodnie z art. 1 tych umów wykonawcy zobowiązali się względem Komisji do wykonywania umów wspólnie i solidarnie w zakresie prac określonych w załączniku I.

38 Rzeczywiście Ploenzke była jako koordynator odpowiedzialna za przedstawianie Komisji wszelkiej dokumentacji oraz za ogólne stosunki między nią a wykonawcami. Ponadto po stronie wykonawców Ploenzke była wyłącznym rozmówcą Komisji. Jednakże umowne postanowienie ustanawiające funkcję koordynacyjną winno być zgodnie z właściwymi postanowieniami prawa niemieckiego, tj. z art. 242 Bürgerliches Gesetzbuch (BGB, niemieckiego kodeksu cywilnego), interpretowane zgodnie z wymogami dobrej wiary i wzajemnego zaufania zwyczajowo uznawanymi w obrocie.

39 Z pkt 4.3 załącznika II do umów wynika zaś jasno, że to do „wykonawców" jako takich, a nie do ewentualnego koordynatora, należy dokonanie zwrotu Komisji różnicy między faktycznie należnym wkładem finansowym a nienależnymi wpłatami. Ponadto Komisja słusznie podkreśla, że koordynacja, która była zadaniem Ploenzke, ograniczała się do kilku dodatkowych czynności organizacyjnych, polegających w szczególności na przekazywaniu drugiemu z wykonawców wpłaconych przez Komisję kwot.

40 Zatem będących przedmiotem sporu umów nie można interpretować w ten sposób, że Ploenzke, jako koordynator, musiała zwrócić wpłacone kwoty, których beneficjentem zgodnie z art. 4 ust. 5 akapit drugi umów była wyłącznie pozwana, działająca w roli wykonawcy i dłużnika. Umowy te nie zawierają więc żadnych postanowień zobowiązujących Ploenzke do dokonania zwrotu kwoty wyższej, niż ta, którą sama otrzymała jako wykonawca.

41 Wynika z tego, że obowiązek zwrotu nadpłaconych pozwanej zaliczek, o ile okaże się zasadny, ciąży na niej samej.

42 Zarzut dotyczący braku legitymacji procesowej biernej należy zatem odrzucić.

W przedmiocie przedawnienia

Uwagi wstępne

43 Jeśli chodzi o przepisy prawa niemieckiego właściwe w materii przedawnienia, zastosowanie mają tu odnoszące się do niego postanowienia BGB, pomimo tego, że

będące przedmiotem sporu umowy określane są jako „umowy prawa publicznego" w rozumieniu art. 238 WE. Bundesverwaltungsverfahrensgesetz (ustawa federalna o postępowaniu administracyjnym, zwana dalej „BVwVfG") z dnia 25 maja 1976 r. (BGBl. 1976 I, str. 1253 i 2003 I, str. 102), która reguluje w szczególności umowy prawa publicznego, lecz milczy w kwestii przedawnienia, stanowi w § 62, że tytułem uzupełnienia stosuje się do nich odpowiednio przepisy BGB.

44 W tym zakresie bezsporny jest fakt, że przed nowelizacją niemieckiego prawa zobowiązań, która weszła w życie w 2002 r., przepisy o przedawnieniu zawarte w §§ 195 i 196 BGB przewidywały ogólny termin przedawnienia wynoszący 30 lat oraz terminy przedawnienia dwu- lub czteroletnie dla szeregu określonych roszczeń konkretnych kategorii podmiotów gospodarczych.

45 Po nowelizacji niemieckiego prawa zobowiązań § 195 BGB w nowym brzmieniu przewiduje ogólny termin przedawnienia wynoszący trzy lata.

46 Artykuł 229 § 6 akapit czwarty Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (ustawy przepisy wprowadzające BGB, zwanej dalej „EGBGB") wprowadził w ramach nowelizacji prawa zobowiązań reżim przejściowy, zgodnie z którym jeżeli termin przedawnienia, o którym mowa w nowym brzmieniu BGB, obowiązującym od 1 stycznia 2002 r., jest krótszy niż dotychczas obowiązujący termin przedawnienia przewidziany w BGB w dawnym brzmieniu, stosuje się termin krótszy, którego bieg rozpoczyna się w dniu 1 stycznia 2002 r.

Argumenty stron

47 Zdaniem Komisji jej roszczenie o zwrot nie przedawniło się w niniejszej sprawie. Zgodnie z § 195 BGB w dawnym brzmieniu w stosunku do tego roszczenia

obowiązywał początkowo trzydziestoletni termin przedawnienia. Na podstawie przepisów § 195 BGB w nowym brzmieniu w związku z art. 229 § 6 akapit czwarty EGBGB termin przedawnienia tego roszczenia wynosi teraz trzy lata. Jego bieg rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2002 r. i został przerwany przed upływem terminu, który miał nastąpić w dniu 31 grudnia 2004 r., z chwilą wniesienia skargi w niniejszej sprawie.

48 W zakresie w jakim pozwana powołuje się na § 196 BGB w dawnym brzmieniu, Komisja utrzymuje, że przepis ten zawiera wyczerpujące wyliczenie, tak że wszystkie roszczenia niewymienione wyraźnie w jego treści są wyłączone z zakresu krótkiego terminu przedawnienia. Zasadnicza idea przyświecająca temu przepisowi — której celem jest poddanie krótkiemu terminowi przedawnienia transakcji w sprawach życia codziennego, przy których rzadko ma miejsce wydanie dowodu zapłaty — nie ma zastosowania per analogiam do finansowania przez Komisję spornych projektów.

49 Pozwana odpiera, że wierzytelność Komisji wygasła, ponieważ w tym przypadku przedawnienie nastąpiło przed wniesieniem skargi. Twierdzi ona, że inicjatywy z dziedziny kultury, takie jak zostały podjęte w obu projektach będących przedmiotem sporu, zależą w znacznej mierze od przyznania dotacji. W tej dziedzinie zaś istnieje szczególna potrzeba pewności prawa, ponieważ żądania zwrotu stanowią wielką presję finansową dla beneficjenta. Właściwe byłoby zatem zastosowanie per analogiam przepisów dotyczących skróconego terminu przedawnienia zawartych w § 196 BGB w dawnym brzmieniu.

50 Pozwana twierdzi, że jej interes jest porównywalny do interesu dłużników, od których odzyskuje się wierzytelności, o których mowa w tym przepisie, tj. wierzytelności wynikające z ogólnego obrotu gospodarczego, co do których istnieje potrzeba zapewnienia pewności prawa, co dzieje się dzięki skróconym terminom przedawnienia. Zaangażowanie się pozwanej w będące przedmiotem sporu projekty z dziedziny kultury wiązało się z interesami gospodarczymi znacznych rozmiarów i z konkretnymi skutkami finansowymi. W prawie niemieckim znana jest zasada

stosowania tegoż § 196 per analogiam, a przepisy prawne w materii przedawnienia nie zawierają wcale wyczerpującego wyliczenia, gdyż ustawodawca nie mógłby szczegółowo uregulować przyznawania dotacji europejskich wraz z całą ich specyfiką.

Ocena Sądu

51 W celu zbadania możliwości zastosowania do niniejszego przypadku, bezpośrednio lub per analogiam, § 196 BGB w dawnym brzmieniu należy przypomnieć, że przepis ten przewiduje skrócony termin przedawnienia dla szeregu wierzytelności wymienionych w nim w sposób szczegółowy.

52 Jak widać zaś, przepis ten nie wspomina ani o roszczeniu o zwrot kwot wypłaconych tytułem wspólnotowej dotacji, ani o roszczeniu o zwrot wypłaconych w tym celu zaliczek. Nie może on więc zostać zastosowany do niniejszego przypadku bezpośrednio.

53 Jeśli chodzi o ewentualne zastosowanie per analogiam, jest ono dopuszczalne w prawie niemieckim, jeżeli w odpowiednich regulacjach występuje luka prawna, przy czym rozpatrywany stan faktyczny i prawny musi być porównywalny do tego, do którego odnosi się faktycznie ustawa. Stosowanie per analogiam wymaga w szczególności tego, by istniała wysoka doza prawdopodobieństwa, że jeżeli ustawodawca miałby wypełnić tę lukę, uwzględniając odpowiednie występujące tu interesy, uczyniłby to poprzez włączenie spornego przypadku do tej regulacji (wyroki sądu federalnego w sprawach cywilnych, BGHZ tom 105, str. 140, 143; tom 110, str. 183, 193; tom 120, str. 239, 252).

54 Jak wynika zaś z preambuły BGB, w § 196 kodeksu w dawnym brzmieniu ustawodawca wyszedł z założenia, że transakcje w sprawach życia codziennego

cechują zazwyczaj raczej szybkie płatności i brak pokwitowań lub ich zniszczenie w niedługim czasie, ponieważ nieracjonalne byłoby zobowiązywanie stron do przechowywania przez 30 lat dowodów na zawarcie i wykonanie tego rodzaju umowy.

55 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, nie można stwierdzić w niniejszym przypadku luki w treści omawianego aktu.

56 Paragraf 196 BGB w dawnym brzmieniu przewidywał bowiem skrócony termin przedawnienia jedynie dla zwrotu zaliczek przyznanych w ramach umowy zawartej z pracownikiem najemnym, robotnikiem lub adwokatem. Pozwana, będąca spółką handlową, nie może zostać zrównana z tymi dokładnie wytyczonymi kategoriami osób. Jako spółka handlowa nie może ona również zostać uznana za podmiot wymagający szczególnej ochrony, którą zapewnia skrócone przedawnienie.

57 Ponadto nie można uznać wspólnotowego finansowania projektów z dziedziny kultury, będących przedmiotem sporu, za transakcję w sprawach życia codziennego. Projekty te, finansowo znacznych rozmiarów, oparte są na złożonych porozumieniach, w tym na obszernych załącznikach, przewidujących kontrole techniczne i finansowe i zobowiązujących pozwaną do dostarczania szczegółowych dowodów poniesionych kosztów w celu uzyskania ich zwrotu.

58 Zatem zarzut przedawnienia wierzytelności, której dochodzi Komisja, również należy odrzucić.

W przedmiocie utraty roszczenia

Argumenty stron

59 Komisja podnosi, że wbrew temu, co twierdzi pozwana, nie utraciła ona roszczenia o odzyskanie swojej wierzytelności. Ogólna postawa Komisji nie pozwalała bowiem pozwanej oczekiwać, że nie będzie ona dochodziła swej wierzytelności. Pozwanej nie przysługuje również ochrona uzasadnionych oczekiwań, ponieważ Komisja stwierdziła we wspomnianych powyżej sprawozdaniach technicznych, że będące przedmiotem sporu projekty nie spełniają wymogów dotyczących jakości. Zatem pozwana powinna była się spodziewać tego, że będzie musiała zwrócić omawiane kwoty.

60 Pozwana uważa, że mogła słusznie spodziewać się, iż Komisja nie będzie już dochodziła swojego roszczenia o zwrot. Zatem Komisja utraciła to roszczenie. Biorąc pod uwagę ogólne zachowanie Komisji, pozwana mogła bowiem uznać, że Komisja zrzekła się swego roszczenia, ponieważ przez niemal siedem lat, tj. od chwili opracowania sprawozdań z kontroli do końca grudnia 2004 r., nie podjęła żadnych kroków zmierzających do dochodzenia zwrotu spornych kwot na drodze sądowej. Pozwana dodaje, że słusznie mogła być przekonana o tym zrzeczeniu, ponieważ od siedmiu lat Komisja pisała o omawianych projektach na stronie internetowej Unii Europejskiej, wykorzystując w ten sposób ich wyniki do własnych celów. Należy również wziąć pod uwagę okoliczność, że projekty nie mogłyby zostać wdrożone bez pomocy finansowej Komisji oraz że kondycja finansowa pozwanej zależy od możliwości zachowania tej pomocy. W tym zakresie pozwana podkreśla szczególny charakter dotacji będących przedmiotem sporu, określając je jako „pomoc à fonds perdus" [koszt utopiony]. Wywodzi ona z tego, że skargę o ich zwrot należało wnieść bez zwłoki, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

61 Zdaniem pozwanej odwołanie do sprawozdań z kontroli nie jest istotne, gdyż wybrani i upoważnieni przez Komisję eksperci nie sporządzili niezależnych ekspertyz według wszelkich zasad sztuki. W szczególności brakło analizy z uzasadnieniem odnoszącej się do argumentów przedstawionych przez pozwaną w trakcie realizacji projektów.

62 W przypadku projektu Donna termin oddania sprawozdania ekspertów przypadający na dzień 26 czerwca 1998 r. sugeruje, że Komisja chciała uniknąć analizowania argumentów przedstawionych przez pozwaną. Na spotkaniu, które odbyło się w tym dniu, przedstawiciele pozwanej odpowiedzieli bowiem na pytania ekspertów Komisji. Jednakże Komisja przesłała protokół z tego spotkania dopiero na krótko przed przekazaniem swego żądania zwrotu. Podobnie rzecz się ma w przypadku projektu DCC: dnia 17 grudnia 1997 r. Komisja wysłała do zainteresowanych sprawozdanie techniczne, a dnia 23 grudnia 1997 r. wypowiedziała umowę.

63 Wobec powyższej sytuacji pozwana twierdzi, że nie domagała się jeszcze kwot należnych jej samej z tytułu zwrotu swoich kosztów (352 800 ECU za projekt DCC i 110 781,45 ECU za projekt Donna), ponieważ uznała, że Komisja z kolei też nie będzie dochodzić swych roszczeń o zwrot. Obie strony zawarły bowiem jakoby w tym czasie milczące porozumienie, że pozostawią wszystko tak, jak jest, aby doprowadzić do sytuacji możliwej do przyjęcia przez każdą z nich (pactum de non petendo). Postępowanie pozwanej stanowi więc dowód zaufania, które pokładała w bezczynności Komisji w tym względzie.

Ocena Sądu

64 Należy na wstępie odrzucić twierdzenie pozwanej, że obie strony zawarły w tym czasie milczące porozumienie, że pozostawią wszystko tak, jak jest, aby doprowadzić

do sytuacji możliwej do przyjęcia przez każdą z nich. Jest to bowiem twierdzenie nieznajdujące żadnego poparcia w aktach sprawy. Choć Komisja energiczne zaprzeczała temu twierdzeniu, pozwana nie przedstawiła żadnego konkretnego dowodu pozwalającego uznać, że obopólne milczące zrzeczenie się miało miejsce.

65 Należy dodać w każdym razie, że z uwagi na różnicę wielkości spornych kwot, tj. z jednej strony 180 000 EUR, których zwrotu domaga się Komisja, a z drugiej strony 650 000 EUR, których domaga się pozwana jako zwrotu kosztów, zawarcie takiego pactum de non petendo nie wydaje się wiarygodne. Ponadto nawet przed Sądem pozwana nie podnosiła, by dokonać kompensaty wierzytelności Komisji z jej ewentualnej wierzytelności, lecz ograniczyła się do twierdzenia, że „zastrzega sobie prawo żądania od Komisji przekazania pozostałych do zapłaty kwot". Zaś zgodnie z nowym brzmieniem § 215 BGB ewentualne przedawnienie jej wierzytelności nie stoi na przeszkodzie temu, by pozwana powołała się w ramach niniejszego sporu na tę wierzytelność tytułem kompensaty.

66 Należy stwierdzić następnie, że w niemieckim prawie zasada utraty roszczenia została rozwinięta w orzecznictwie w ramach § 242 BGB, który nakazuje stronom umowy wykonanie jej zgodnie z wymogami dobrej wiary i wzajemnego zaufania zwyczajowo uznawanymi w stosunkach prawnych między jednostkami. Zgodnie z tym orzecznictwem wierzyciel traci swe umowne roszczenie, jeżeli nie dochodzi go przez długi czas oraz jeżeli mając na uwadze jego ogólne zachowanie, dłużnik może sądzić, że nie będzie dochodził go w przyszłości (BGHZ tom 91, str. 62, 71, tom 105, str. 290, 298, a w szczególności tom 146, str. 217, 220 i 221).

67 Należy zatem zbadać po pierwsze długość okresu, przez który wierzyciel nie dochodził swojego roszczenia, przy czym to, jaki okres jest istotny, zależy od danego przypadku. Należy wziąć pod uwagę, po drugie, rodzaj i rozmiar wierzytelności,

która może podlegać albo prawu prywatnemu, albo publicznemu, i wreszcie to, jak mocne przekonanie wzbudziło u dłużnika zachowanie wierzyciela oraz jak duża jest potrzeba ochrony po stronie dłużnika.

68 Jeśli chodzi o okres, w którym Komisja pozostawała bezczynna, w tej sprawie należy stwierdzić po pierwsze, że za początek tego okresu bezczynności należy przyjąć dzień 1 listopada 1998 r. Bowiem to przy pomocy wezwania do zapłaty i noty obciążeniowej, o których mowa w pkt 24 powyżej, Komisja jasno i ostatecznie zażądała od pozwanej, w formie postawienia jej w zwłokę, zwrócenia kwoty 179 337 ECU do dnia 31 października 1998 r.

69 Wynika z tego, że wszelkie okoliczności poprzedzające tę datę, w szczególności krytykowany przez pozwaną sposób opracowania sprawozdań technicznych i sprawozdań z kontroli, o których mowa w pkt 18–22 powyżej, są nieistotne dla rozstrzygnięcia, czy Komisja utraciła swoje roszczenie o zwrot, którego domagała się wyznaczając termin 31 października 1998 r., jedynie z racji tego, że nie dochodziła go sądownie przed dniem 24 grudnia 2004 r.

70 Należy stwierdzić następnie, że wnosząc skargę w niniejszej sprawie ponad sześć lat po postawieniu pozwanej w zwłokę z dniem 31 października 1998 r., Komisja zmieściła się w określonym szczegółowo terminie przedawnienia, wynoszącym początkowo 30, a następnie trzy lata (zob. pkt 44–46 powyżej), obowiązującym w odniesieniu do omawianego przypadku. Tymczasem nie można zazwyczaj pozbawiać wierzyciela wykorzystania w pełni terminu przedawnienia, w szczególności jeżeli jest on stosunkowo krótki w porównaniu z terminem trzydziestoletnim.

71 Należy dodać, że pozwana, zgodnie z § 257 ust. 1 pkt 4 oraz art. 257 ust. 4 Handelsgesetzbuch (niemieckiego kodeksu handlowego, zwanego dalej „HGB") oraz § 147 ust. 1 pkt 4 i § 147 ust. 3 Abgabenordnung (niemieckiego kodeksu

podatkowego, zwanego dalej „AO") miała obowiązek przechowywania przez dziesięć lat wszystkich dokumentów księgowych dotyczących realizacji projektów DCC i Donna. Chociaż okres obowiązkowego przechowywania dokumentów księgowych został wydłużony do dziesięciu lat dopiero w §§ 2 i 4 ustawy z dnia 19 grudnia 1998 r. zmieniającej szereg przepisów podatkowych (BGBl. 1998 I, str. 3816), ten nowy dziesięcioletni termin obowiązywał, na mocy §§ 3 i 5 tej ustawy, jeżeli z końcem 1998 r. okres przechowywania obowiązujący dawniej w stosunku do tych dokumentów jeszcze nie upłynął. Ponieważ projekty DCC i Donna były realizowane w 1997 r., odnoszące się do nich dokumenty księgowe należało przechowywać zgodnie z dawnymi przepisami HGB i AO przez sześć lat, czyli na koniec 1998 r. termin ich przechowywania jeszcze nie upłynął.

72 Pozwana nie twierdziła przed Sądem, że obowiązywały ją szczególne krótsze terminy przechowywania, które upłynęły przed wniesieniem skargi w niniejszej sprawie. Natomiast powołała się na przepisy § 45 Sozialgesetzbuch X (X księgi niemieckiego kodeksu socjalnego) z dnia 18 sierpnia 1980 r. (BGBl. 1980 I, str. 1469 i 2001 I, str. 130) oraz na § 48 BVwVfG (zob. pkt 43 powyżej), zgodnie z którymi organom administracji przysługuje zasadniczo przeciwko beneficjentowi jedynie roczny termin na wycofanie niezgodnego z prawem korzystnego aktu administracji.

73 W tym względzie wystarczy stwierdzić, że ten roczny termin jest związany z postępowaniem administracyjnym, w ramach którego administracja publiczna ma prawo działać za pośrednictwem jednostronnych aktów administracyjnych. Przepisy, na które powołuje się pozwana, nie są natomiast w niniejszej sprawie istotne, gdyż Komisja i pozwana wolały zawrzeć stosunek umowny, w myśl którego Komisja nie miała uprawnienia do wydawania tego rodzaju aktów.

74 Wynika z tego, że wynoszący ponad sześć lat okres, który upłynął między postawieniem pozwanej w zwłokę a wniesieniem skargi w niniejszej sprawie, nie jest w okolicznościach niniejszej sprawy wystarczająco długi, by spowodować utratę roszczenia o zwrot wierzytelności, którego dochodzi Komisja.

75 Jeśli chodzi o rodzaj i rozmiar tej wierzytelności, pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów mogących wykazać, że z racji cech lub kwoty spornego roszczenia o zwrot Komisja powinna była je utracić.

76 Jeśli chodzi o ewentualne oczekiwania, które rozbudziło w pozwanej zachowanie Komisji, stwierdzić należy, że w aktach nie ma śladu żadnego aktu dokumentującego, że pomijając zwykłą wieloletnią bezczynność, Komisja dała do zrozumienia, iż zamierza zrzec się roszczenia o zwrot. Przeciwnie, jak wynika z opinii Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich kończącej z dniem 27 kwietnia 2000 r. postępowanie w sprawie skargi złożonej przez pozwaną, Komisja wyraźnie oświadczyła w obliczu Rzecznika, że będzie dochodzić na drodze sądowej swego roszczenia.

77 Ponadto pozwana musiała, jako przezorny i rozsądny podmiot gospodarczy, zdawać sobie sprawę, że w 2002 r. weszła w życie nowelizacja niemieckiego prawa zobowiązań. Zatem mogła się spodziewać, że Komisja skorzysta w pełni z nowego terminu przedawnienia upływającego w dniu 31 grudnia 2004 r. (zob. pkt 44–46 powyżej). To, że sama nie zdecydowała się dochodzić na drodze sądowej zwrotu własnej wierzytelności od Komisji, w żadnym razie nie mogło dać pozwanej podstaw do uzasadnionego oczekiwania, że Komisja nie będzie dochodzić swego roszczenia o zwrot. W każdym razie pozwana nie twierdziła, że postępowanie Komisji przeszkodziło jej we wniesieniu we właściwym czasie skargi o zapłatę.

78 Wreszcie jeśli chodzi o potrzebę ochrony pozwanej, twierdzi ona, że jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością należy do grona małych i średnich przedsiębiorstw, więc należy w tej kwestii dokonać rozróżnienia między nią a spółką akcyjną Ploenzke, która prowadzi działalność na skalę światową.

79 W tym zakresie należy stwierdzić, że sam fakt, iż spółka będąca dłużnikiem jest niewielkich rozmiarów, nie wystarczy, by uznać, że wierzyciel utracił roszczenie o odzyskanie swej wierzytelności, chyba że przyczynił się on swoim zachowaniem do tego, że dłużnik znalazł się w złej sytuacji finansowej. Z akt nie wynika tymczasem w żaden sposób, by Komisja postępowała w ten sposób w okresie trwającym od dnia 1 listopada 1998 r. do czasu wniesienia skargi w niniejszej sprawie.

80 Ponadto pozwana jako małe przedsiębiorstwo nie może skutecznie powoływać się na brak doświadczenia w realizacji projektów finansowanych przez Komisję. Pan B., dawny dyrektor zarządzający pozwaną spółką i członek zespołu pracowników zajmującego się tymi projektami (zob. pkt 12 powyżej), podpisał bowiem umowy DCC i Donna w imieniu Ploenzke, jako jej dyrektor działu. Ponadto pan B. wymieniony jest jako jeden z przedstawicieli Ploenzke w załączniku do umowy DCC oraz jako jedyny przedstawiciel Ploenzke w załączniku do umowy Donna. Z uwagi na istnienie powiązań personalnych między tymi dwiema spółkami nie widać, by pozwana obiektywnie potrzebowała szczególnej ochrony przed roszczeniem o zwrot, którego dochodzi Komisja.

81 Biorąc pod uwagę konkretne okoliczności niniejszej sprawy, nie można uznać zarzutu utraty roszczenia.

82 Z całości powyższych rozważań wynika, że należy odrzucić zarzuty pierwszej linii obrony IIC. Zatem należy stwierdzić, że dochodzone przez Komisję roszczenie jest wymagalne. Pozostaje jednak jeszcze ustalić, które koszty w ramach obu projektów będących przedmiotem sporu podlegają zwrotowi.

W przedmiocie kosztów podlegających zwrotowi w ramach projektów DCC i Donna

Uwagi wstępne

83 Należy przypomnieć, że roszczenie Komisji o zwrot wypłaconych zaliczek wynika z pkt 4.3 załącznika II do obu umów. To postanowienie umowne przyznaje bowiem do tego prawo, jeśli całkowita pomoc finansowa należna od Komisji tytułem tych projektów, jaka w odpowiednim wypadku wynika z kontroli księgowej, jest mniejsza niż dokonane już wpłaty na projekty. W oparciu o pkt 4.3 należy zatem sprawdzić, czy kwota zaliczek otrzymanych przez pozwaną przekracza kwotę dopuszczalnych kosztów.

84 W tym względzie okazuje się, że Komisja nie zaakceptowała żadnej z pozycji kosztów, które pozwana jej przedstawiła w ramach projektu DCC, w którym żądała zwrotu całkowitej kwoty 1 960 943 DEM składającej się z kosztów personelu (834 568 DEM), podwykonawstwa (618 631 DEM), sprzętu (384 018 DEM), podróży (32 682 DEM), materiałów eksploatacyjnych (35 017 DEM) oraz kosztów ogólnego zarządu (56 027 DEM).

85 W ramach projektu Donna Komisja zgodziła się jedynie na zwrot kwoty 46 300,18 DEM, podczas gdy pozwana żądała całkowitej kwoty 646 809 DEM składającej się z kosztów personelu (227 998,39 DEM), podwykonawstwa (257 659 DEM), sprzętu (106 871 DEM), podróży (22 659 DEM), materiałów eksploatacyjnych (9 236 DEM) i kosztów ogólnego zarządu (22 385 DEM).

86 W tym stanie rzeczy pozwana zarzuca Komisji, że ta zachowuje się w sposób wewnętrznie sprzeczny, ponieważ żądanie przez nią zwrotu zaliczek jest nie do

pogodzenia z faktem, że wszystkie świadczenia umowne zostały spełnione w sposób należyty. Utrzymuje ona ponadto, że wszystkie koszty, które zgłosiła Komisji w celu uzyskania zwrotu, są dopuszczalne.

W przedmiocie wewnętrznie sprzecznego zachowania Komisji

— Argumenty stron

87 Komisja stoi na stanowisku, że jej zachowanie, polegające na domaganiu się zwrotu wypłaconych pozwanej zaliczek, nie jest wewnętrznie sprzeczne. Będące przedmiotem sporu projekty zakończyły się bowiem niepowodzeniem, a kryteria dotyczące jakości nie zostały spełnione.

88 W każdym razie zwrot poniesionych kosztów nie zależy od powodzenia lub niepowodzenia projektów. Niezależnie bowiem od powodzenia projektów, pozwana ignoruje fakt, że Komisja ma prawo do odzyskania zaliczek, ponieważ przedstawiane koszty nie są dopuszczalne w rozumieniu pkt 1 i 5 załącznika II do obu umów. Jedynym decydującym czynnikiem jest więc to, by pozwana mogła udowodnić, że wydatki są dopuszczalne, czego nie udało się jej dokonać.

89 Pozwana twierdzi, że spełniła w sposób prawidłowy i pełny świadczenia, które były przedmiotem obydwu umów. Komisja wykorzystuje bowiem teraz wyniki obu projektów w materiałach promocyjnych, które udostępnia na stronie internetowej Unii Europejskiej. Strona ta zawiera odesłania do ustaleń w sprawie europejskiego dziedzictwa kulturowego, w którym Komisja składa podziękowania panu B. za włożoną pracę, która przyczyniła się do realizacji celów tych ustaleń. Aby

zilustrować zasługi pana B., mowa jest o projekcie DCC. Ponadto w piśmie z dnia 16 marca 1998 r. Komisja złożyła pozwanej podziękowania za wkład w ustalenia, a więc też do obu projektów. Istotny jest fakt, że Komisja nie usunęła odesłań do obu projektów z Internetu oraz że nie zdystansowała się zatem w stosunku do celów zrealizowanych w ramach tych projektów.

90 Pozwana dodaje, że sprawozdania, programy, a także materiały cyfrowe i analogowe opracowane dla projektów zostały dostarczone, a przedstawione koszty personelu zostały faktycznie poniesione. W czasie realizacji projektów pozwanej nie poinformowano o żadnym z zarzutów, które teraz podnosi się w skardze. Postanowienia umowne, które przywołuje Komisja, miały jedynie na celu ułatwienie wykazania i kontroli dopuszczalnych kosztów, poniesionych w ramach obu projektów.

— Ocena Sądu

91 Pozwana uważa co do zasady, że powodzenie projektów DCC i Donna wyklucza samo w sobie roszczenie o zwrot, którego dochodzi Komisja, gdyż roszczenie to opiera się na czysto formalistycznych względach dopuszczalności.

92 Nie można przyjąć powyższej tezy.

93 Komisja zobowiązana jest bowiem na mocy art. 274 WE do należytego zarządzania środkami finansowymi Wspólnoty. W systemie udzielania wspólnotowej pomocy finansowej, korzystanie z tej pomocy podlega regułom, które mogą doprowadzić do częściowego lub całkowitego zwrotu już udzielonej pomocy. Beneficjent pomocy

finansowej, co do której Komisja zatwierdziła wniosek, nie nabywa zatem z tej racji żadnych ostatecznych praw do wypłaty całej kwoty pomocy, jeżeli nie przestrzega warunków, którymi wsparcie zostało obwarowane (wyroki Sądu z dnia 14 lipca 1997 r. w sprawie T-81/95 Interhotel przeciwko Komisji, Rec. str. II-1265, pkt 62 oraz z dnia 29 września 1999 r. w sprawie T-126/97 Sonasa przeciwko Komisji, Rec. str. II-2793, pkt 59).

94 W związku z tą kwestią Trybunał orzekł, że zgodnie z podstawową zasadą rządzącą wspólnotową pomocą finansową, Wspólnota może finansować jedynie rzeczywiście poniesione wydatki. Stąd w celu umożliwienia Komisji przeprowadzenia kontroli beneficjent pomocy wspólnotowej musi być w stanie wykazać rzeczywisty charakter kosztów przedstawionych do finansowania w ramach projektu. Dostarczenie przez beneficjentów wiarygodnych informacji jest niezbędne do prawidłowego funkcjonowania systemu kontroli, ustanowionego w celu sprawdzenia, czy spełniane są warunki udzielenia pomocy. Dla uzasadnienia przyznania konkretnej dotacji nie wystarczy więc wykazać, że projekt został zrealizowany. Beneficjent pomocy zobowiązany jest udowodnić oprócz tego, że zgłoszone koszty poniósł zgodnie z warunkami przyznania danej pomocy, a jedynie należycie udokumentowane koszty można uznać za dopuszczalne. Obowiązek spełnienia określonych warunków finansowych stanowi wręcz jedno z podstawowych zobowiązań beneficjenta, warunkuje ono zatem przyznanie pomocy wspólnotowej (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie C-240/03 P Comunità montana della Valnerina przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. I-731, pkt 69, 76, 78, 86 i 97).

95 Trybunał orzekł również, że przewidziany w umowie o dotację wspólnotową wymóg dostarczenia Komisji w określonej formie i w wyznaczonym terminie zestawień dopuszczalnych zdaniem beneficjenta kosztów ma obowiązkowy charakter, a jedynym celem wymogu przedstawienia tych zestawień w należyty sposób jest umożliwienie, by Komisja dysponowała danymi niezbędnymi do sprawdzenia, czy środki Wspólnoty zostały wykorzystane zgodnie z postanowieniami umowy (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 26 stycznia 2006 r. w sprawie C-279/03 OP Implants przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. I-16, pkt 36 i 37).

96 Podobnie, w ramach finansowania z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej i z Europejskiego Funduszu Społecznego, Trybunał podkreślił znaczenie zasady, zgodnie z którą budżet wspólnotowy pokrywa jedynie wydatki dokonane zgodnie ze wspólnotowymi przepisami, czyli że Komisja może obniżyć, zawiesić lub wstrzymać pomoc wspólnotową w przypadku nieprawidłowości. Zdaniem Trybunału nawet nieprawidłowości czysto „techniczne", które nie wywołują konkretnych skutków finansowych, mogą poważnie wpłynąć na finansowe interesy Unii oraz na poszanowanie prawa wspólnotowego, a zatem mogą uzasadniać zastosowanie korekty finansowej przez Komisję (wyrok Trybunału z dnia 15 września 2005 r. w sprawie C-199/03 Irlandia przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. I-8027, pkt 26, 27, 29 i 31).

97 Z przywołanego orzecznictwa wynika, że nie można uznać za formalizm faktu, iż Komisja nalegała na to, by pozwana skrupulatnie przestrzegała swoich umownych zobowiązań dotyczących zestawień wydatków i dokumentów potwierdzających poniesione koszty. To raczej rolą pozwanej jest wykazanie, że rzeczywiście przestrzegała tych obowiązków dotyczących dokumentacji księgowej.

98 Wnioskowi temu nie przeczą zasady ciężaru dowodu. Zgodnie z nimi to co prawda Komisja, jako strona skarżąca, jest zobowiązana do wykazania zasadności swego roszczenia o zwrot [wyrok Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości, Niemcy) z dnia 14 stycznia 1991 r., II ZR 190/89, BGHZ tom 113, str. 222, 226], jak również to jej zadaniem jest przedstawić w sposób niezbity, a w razie sprzeciwu — udowodnić, że jej wpłaty przekroczyły należną pomoc finansową.

99 Jednakże Komisja musi partycypować jedynie w tych kosztach, które poniesiono zgodnie z warunkami umowy, a w szczególności tych, które zostały należycie uzasadnione. Jedynie w sytuacji, gdy pozwana przedstawiła właściwe zestawienia kosztów, Komisja musi w razie potrzeby udowodnić, że nie jest zobowiązana do zwrotu poniesionych kosztów, ponieważ świadczenie umowne jest niewłaściwie

spełnione lub zestawienia kosztów się nie zgadzają (zob. podobnie opinię rzecznika generalnego J. Kokott w sprawie C-294/02 Komisja przeciwko AMI Semiconductor Belgium i in., w której wyrok Trybunału został wydany w dniu 17 marca 2005 r., Zb.Orz. str. I-2175, I-2178, pkt 174 i nast.).

100 Ponadto jeśli chodzi o powodzenie omawianych projektów, należy dodać, że pozwana przyznała na rozprawie, iż w aktach nie znajduje się żaden dokument w postaci elektronicznej zaświadczający o tym powodzeniu w zakresie digitalizacji wybranych zasobów kulturowych w ramach projektu DCC lub w zakresie założenia wirtualnego forum w ramach projektu Donna. Pozwana mówiła nawet na rozprawie o niepowodzeniu projektów, związanym z faktem, że w 1997 r. nie było wystarczająco dużo użytkowników posiadających szybki dostęp do Internetu i że trzeba było używać modemów, które się wcale do tego nie nadawały.

101 Choć pozwana twierdzi jednak, że wyniki obu projektów są wykorzystywane w celach reklamowych na stronie internetowej Unii Europejskiej, Komisja wykazała w replice (pkt 21–29), że informacje dostępne na tej stronie odnoszą się do początku realizacji projektów (w 1997 r.) i nie wspominają nic o ewentualnym rezultacie. Wreszcie wyciąg z ustaleń w sprawie europejskiego dziedzictwa kulturowego, a w szczególności podziękowania, o którym mówi pozwana, również nie zawiera wzmianki o powodzeniu projektów.

102 Wreszcie nazwisko dawnego dyrektora zarządzającego pozwanej, pana B., rzeczywiście pojawia się w związku z ustaleniami w sprawie europejskiego dziedzictwa kulturowego, w ramach „Grupy roboczej 4 — Priorytety dla kultury w zakresie zasobów cyfrowych", jednak jak słusznie zauważyła Komisja, osobista współpraca pana B. przy projekcie „Multimedia na rzecz kształcenia i miejsc pracy dla zintegrowanej inicjatywy w dziedzinie kultury" została wspomniana jedynie w ramach ogólnego podziękowania dla wszystkich uczestników projektu DCC. Sprawozdanie końcowe grupy roboczej 4 nie może również świadczyć o obiektywnym wyniku projektu DCC, gdyż sprawozdanie to sporządził sam

pan B. Podobnie sformułowanie użyte przez Komisję w piśmie z podziękowaniami dla pozwanej za włożony wysiłek z dnia 16 marca 1998 r. jest zwykłym zwrotem grzecznościowym i nie wskazuje na to, że grupa robocza 4 odniosła konkretny i rzeczywisty sukces.

103 Z całości powyższych rozważań wynika, że zarzut wewnętrznie sprzecznego zachowania Komisji należy odrzucić.

W przedmiocie dopuszczalności zgłoszonych kosztów

104 W odniesieniu do kategorii wydatków, które można było ponieść w celu realizacji projektów DCC i Donna, tj. wydatków bezpośrednich (na personel, podwykonawstwo, sprzęt, podróże i materiały eksploatacyjne) oraz wydatków pośrednich (koszty ogólnego zarządu), należy przypomnieć, że pkt 1.2 załącznika II do każdej z umów definiuje koszty podlegające zwrotowi jako rzeczywiste wydatki niezbędne do każdego projektu, które mogą zostać udokumentowane oraz zostały poniesione w trakcie trwania projektów.

105 Wynika z tego, że do pozwanej należało dostarczenie dowodu (zob. pkt 99 powyżej) na to, że zgłoszone Komisji koszty są kosztami rzeczywistymi, faktycznie niezbędnymi i że zostały poniesione w celu realizacji projektów i w jej trakcie. Ponadto przy dostarczaniu tego dowodu pozwana powinna postępować zgodnie ze szczególnymi umownymi wymogami dla każdej kategorii kosztów.

106 W tej sytuacji pozwana zarzuca Komisji działanie w złej wierze, ponieważ wymaga ona przedstawienia szczegółowej dokumentacji po niemal siedmiu latach, kiedy dokumenty te albo zostały utracone, albo będzie je bardzo trudno odtworzyć, ponieważ dawny dyrektor zarządzający pozwanej, pan B., zmarł w 1999 r. Pozwana

twierdzi, że dostarczyła Komisji w trakcie i bezpośrednio po zakończeniu wdrożenia projektów całość wymaganej dokumentacji, w której wykazano dopuszczalność wszystkich poniesionych kosztów. Przedstawione dokumenty — o których mowa po części w skardze i które są do niej załączone — stanowią dla niej wystarczający dowód na rzeczywisty charakter podlegających zwrotowi kosztów.

107 Jednakże argumentacja ta nie zwalnia pozwanej z obowiązków nałożonych na nią w pkt 1.2 załącznika II do każdej z umów. Ponadto wystarczy przypomnieć, że pozwana była zobowiązana na mocy właściwych przepisów prawa niemieckiego do przechowywania przez dziesięć lat wszystkich dokumentów księgowych dotyczących realizacji projektów DCC i Donna (zob. pkt 71 powyżej).

108 Należy dodać, że decydującą kwestią w przedmiocie dopuszczalności zgłoszonych przez pozwaną kosztów jest to, czy udało jej się uzasadnić te koszty w latach 1997 i 1998, tj. na zakończenie obu projektów. Zaś dotyczące tego dokumenty zostały załączone do pism składanych przez strony Sądowi. Znajdują się w szczególności w załącznikach do skargi. Pozwana wyraźnie odwołała się do tych załączników w odpowiedzi na skargę (pkt 24), nie zarzucając przy tym Komisji, że ta zniszczyła lub umyślnie pominęła istotne dokumenty, które pozwana dostarczyła jej we właściwym czasie, a których w tej chwili nie może ponownie dostarczyć. Uwaga pozwanej, iż dokumenty takie zostały jedynie „po części" załączone do skargi, jest w każdym razie zbyt ogólnikowa, by zwolnić pozwaną z obowiązku uzasadnienia zgłoszonych kosztów.

109 Zatem dopuszczalność poszczególnych kategorii kosztów należy przeanalizować na podstawie pism procesowych stron, w tym zaś dokumentów załączonych do skargi i do odpowiedzi na skargę.

— Koszty personelu

110 W ramach projektu DCC pozwana zgłosiła 834 568 DEM za następujące osoby: pana C. (Micro Computer DOS Systemhaus), panią D., panów E., F., G. (FORSA), M. (Leonardo) i W. (Innovative Software).

111 W ramach projektu Donna zgłosiła ona 227 998,39 DEM za panów F. i E. oraz panią L.

112 Odnośnie do kosztów zgłoszonych w ramach projektu DCC Komisja twierdzi, że nie mogła zaakceptować pozycji dotyczących indywidualnych kosztów z racji tego, że osoby zajmujące się realizacją projektu nie były zatrudnione przez pozwaną. To samo tyczy się projektu Donna. W każdym razie żaden z przedstawionych przez pozwaną dokumentów nie spełniał warunków formalnych określonych w pkt 1.3.1 załącznika II do każdej z umów.

113 Pozwana odpowiada, że odmowa uznania kosztów personelu jest niezgodna z sensem i celem zawartych umów. Jeśli chodzi o zarzut, że nie zatrudniła bezpośrednio wspomnianych członków personelu, pkt 1.3.1 załącznika II należy interpretować w ten sposób, że ma on na celu wykluczenie zwrotu wydatków jedynie w przypadku osób całkowicie niezwiązanych z projektem. Ponadto dostarczyła ona Komisji zestawienie godzin pracy jasno wskazujących datę, czas pracy, obszar działalności i sam projekt. Jeśli Komisja wymaga, by zestawienia godzin pracy były sporządzane co najmniej raz w miesiącu i podpisywane przez kierownika projektu, ignoruje ona czysto formalny charakter tegoż pkt 1.3.1 załącznika II.

114 W tym względzie wystarczy podkreślić, że dla stron bezsporny jest fakt, iż pozwana nie spełniła warunków określonych w pkt 1.3.1 załącznika II do każdej z umów. Zgodnie z tym postanowieniem całość wykazanych godzin pracy personelu winna być zarejestrowana i potwierdzona. Rejestr czasu pracy powinien być zatwierdzany przynajmniej raz w miesiącu przez kierownika projektu lub należycie upoważnionego członka kadry kierowniczej przedsiębiorstwa wykonawcy.

115 Zaś pod zestawieniami godzin pracy przedstawionymi przez pozwaną (załączniki 9 i 10 do odpowiedzi na skargę) brak jest jakichkolwiek podpisów i nie wiadomo, kto je sporządził. Jest to plik wydruków komputerowych, co do których nie wykazano, wobec braku jakichkolwiek dodatkowych wyjaśnień lub dowodów, czy oddają rzeczywisty stan rzeczy w zakresie świadczonej pracy. Żaden z przedstawicieli pozwanej nie wziął bowiem na siebie odpowiedzialności, poprzez złożenie podpisu w odpowiednim czasie, za prawdziwość tych zestawień godzin.

116 Wbrew temu, co twierdzi pozwana, wymóg określony w pkt 1.3.1 załącznika II nie przeczy ani sensowi, ani celowi umów. Postanowienie to służy bowiem temu, by zapewnić, że przedstawiane będą regularne i aktualne (co najmniej raz na miesiąc) wiarygodne dokumenty, podpisane przez kompetentnych przedstawicieli pozwanej, na potwierdzenie ilości czasu faktycznie poświęconego na dane projekty przez jej pracowników. Ponieważ Komisja nie jest obecna przy wykonywaniu umówionych prac, nie ma ona innych narzędzi w celu skontrolowania tego, czy zgłoszone koszty personelu są właściwe.

117 Wynika z tego, że pozwanej nie należy się żaden zwrot kosztów personelu i nie ma konieczności orzekania w kwestii, czy i ewentualnie w jaki sposób należy uznać w prawie niemieckim niezależnych współpracowników za osoby przynależące do personelu zatrudniającego ich podmiotu.

— Koszty podwykonawstwa

118 W ramach projektu DCC pozwana zgłosiła 618 631 DEM w podziale na następujące pozycje: McDOS, Christian Liepe Photodesign i przypadające IIC koszty Ploenzke.

119 W ramach projektu Donna zgłosiła ona 257 659 DEM w podziale na następujące pozycje: spółka Fink & Partner, pani D. D., pani B. D. i spółka Casper Casting and Styling Agency.

120 Jeśli chodzi o projekt DCC, Komisja twierdzi, że nie udzielała on uprzedniej zgody na podwykonawstwo, wymaganej zgodnie z art. 5 ust. 1 umowy. W każdym razie pozwana nie dochowała obowiązku zamieszczenia w umowach o podwykonawstwo zobowiązań ciążących na niej samej wobec Komisji, w szczególności zaś obowiązku sporządzania zestawień godzin pracy.

121 Jeśli chodzi o projekt Donna, Komisja przypomina, że za podlegające zwrotowi uznała ona jedynie koszty odnoszące się do pań D. D. i B. D. w wysokości 46 300,18 DEM. Natomiast odmówiła zwrotu pozostałych kosztów podwykonawstwa ze względu na brak uprzedniej zgody.

122 Zdaniem pozwanej strony nie mają wątpliwości co do faktu, że przedsiębiorstwa, w odniesieniu do których przedstawiono te koszty, działały w ramach projektu DCC, więc uprzednia zgoda Komisji nie była konieczna, gdyż art. 5 umowy DCC stanowi jedynie przepis porządkowy. Ponadto Komisja zatwierdziła już wcześniej pod-

wykonawców, otrzymawszy odpowiednią listę. Pozwana nie miała obowiązku dostarczania zestawień z uzasadnieniem. Odnośnie do kosztów Ploenzke, przypisanie ich IIC wynikało z wewnętrznych uzgodnień z Ploenzke.

123 Co do projektu Donna, pozwana uważa, że zwrotowi podlegają wszystkie koszty podwykonawstwa. Podpisanie protokołu ustaleń przez spółkę Fink & Partner pozwoliło postąpić zgodnie z sensem i celem wyrażonymi w art. 5 ust. 1 umowy Donna. Jeśli chodzi o koszty spółki Casper Casting and Styling Agency, nie była niezbędna pisemna zgoda Komisji.

124 W tym zakresie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 5 ust. 1 obu umów pozwana była uprawniona do zawierania umów o podwykonawstwo z zastrzeżeniem udzielenia przez Komisję uprzedniej zgody na piśmie, przy czym pozwana powinna nałożyć na podwykonawców takie same zobowiązania, jak te, które na niej ciążyły na mocy umów zawartych z Komisją.

125 Twierdzenie pozwanej, iż postanowienie to stanowi jedynie przepis porządkowy, którego naruszenie nie może mieć wpływu na to, czy koszty są dopuszczalne, należy odrzucić.

126 Umowny wymóg uzyskania uprzedniej zgody Komisji dotyczącej zaangażowania podwykonawców jest bowiem uzasadniony i niezbędny, jako że spełnienie zobowiązań umownych jest zasadniczo zadaniem spółki, którą, dokładnie i indywidualnie, Komisja wybrała na wykonawcę. Zatem Komisja musi mieć możliwość kontrolowania, a w razie potrzeby niedopuszczenia do ewentualnego zaangażowania danego podwykonawcy. Naruszenie przez pozwaną wymogu uzyskania uprzedniej pisemnej zgody jest zatem wystarczające, aby Komisja odmówiła zwrotu odnośnych kosztów.

127 Ponadto w każdym razie bezsporny jest fakt, że pozwana nie przedstawiła zestawień godzin pracy za swoich podwykonawców, w sposób określony w pkt 1.3.1 załącznika II do umów. Artykuł 5 ust. 1 umów zobowiązywał ją tymczasem do nałożenia na podwykonawcę takich samych zobowiązań jak ciążące na niej samej. Wynika z tego, że każdy podwykonawca zatrudniony przez pozwaną do realizacji projektów miał obowiązek przestrzegania pkt 1.3.1 załącznika II, zgłaszając wszystkie godziny pracy swego zajmującego się tym personelu i uzyskując przynajmniej raz w miesiącu ich zatwierdzenie przez należycie upoważnionego członka kadry kierowniczej.

128 Umowny wymóg nałożenia na wszystkich podwykonawców takich samych zobowiązań jak ciążące na samej pozwanej, był uzasadniony i niezbędny, aby zapewnić pełną kontrolę poniesionych kosztów i nie dopuścić do tego, by tylko dzięki zaangażowaniu podwykonawców pozwana mogła uzyskać zwrot kosztów, które w innym przypadku nie byłyby dopuszczalne.

129 Wymaganiu temu nie odpowiada żadne z zestawień przedstawionych przez pozwaną w załączeniu do odpowiedzi na skargę. Zatem ze względów przedstawionych w pkt 115 i 116 powyżej nie należy jej się zwrot omawianych kosztów podwykonawstwa.

130 Jeśli chodzi o koszty przypisane pozwanej przez Ploenzke na mocy wewnętrznych uzgodnień między tymi dwiema spółkami, należy dodać, że Ploenzke, inaczej niż pozwana, dobrowolnie oddała wszystkie zaliczki, których zwrotu domagała się Komisja (zob. pkt 23 powyżej). Zatem Komisja nie musi oddawać, za pośrednictwem pozwanej, kosztów, z których zwrotu Ploenzke zrezygnowała poprzez oddanie otrzymanych zaliczek.

131 Wynika z tego, że pozwana nie może domagać się zwrotu kosztów podwykonawstwa — z wyjątkiem wydatków już zaakceptowanych przez Komisję, poniesionych na panie B. D. i D. D. w ramach projektu Donna — z tego powodu, że koszty te nie zostały prawidłowo uzasadnione.

— Koszty podróży

132 W ramach projektu DCC pozwana zgłosiła 32 682 DEM za następujące osoby: panią D., pana E., pana F., panią L., pana M. (Leonardo) i pana C. (McDOS).

133 W ramach projektu Donna zgłosiła ona 22 659 DEM za następujące osoby: panią D. D., pana E., pana F., panią L. i pana M.

134 Zdaniem Komisji, pozwanej nie należy się zwrot żadnych kosztów podróży. Wbrew pkt 1.3.4 w związku z pkt 1.2 załącznika II do umów, pozwana nie wykazała konkretnego związku tych wydatków z obydwoma projektami.

135 Jeśli chodzi o projekt DCC, Komisja utrzymuje, że za wyjątkiem pani L. wszystkie wymienione spółki i osoby były podwykonawcami działającymi bez uprzedniej zgody. Koszty pani L. nie podlegają zwrotowi, ponieważ pozwana nie ponosiła kosztów personelu na tę osobę.

136 Jeśli chodzi o projekt Donna, Komisja twierdzi, że co do kosztów poniesionych na pana M., pozwana nie żądała kosztów personelu. Pan F. i pan E. nie byli jako podwykonawcy objęci uprzednią zgodą Komisji. Odnośnie do pani L. pozwana nie dostarczyła zestawienia godzin pracy. Koszty dotyczące pani D. D. nie mogą zostać zaakceptowane, gdyż przedstawione dokumenty są niewystarczające, by wykazać konieczność odbycia przez nią podróży.

137 Pozwana powtarza argumenty przedstawione w związku z podwykonawstwem oraz podkreśla, iż fakt, że nie zgłosiła kosztów personelu, nie wyklucza bynajmniej wystąpienia o koszty podróży za daną osobę, skoro koszty te faktycznie poniesiono. Jeśli chodzi o panów F. i E., niepotrzebna była żadna zgoda. Co do kosztów pani L. rozmiar jej pracy został dowiedziony za pomocą dostarczonych Komisji zestawień godzin pracy. Odnośnie do kosztów pani D. D. pozwana odsyła do dodatkowych uzgodnień dotyczących zwrotu kosztów jej podróży.

138 W tym względzie należy stwierdzić, że koszty podróży stanowią pod względem dopuszczalności koszty typowo akcesoryjne, w tym sensie, że jedynie podróże osób, których faktycznie świadczone usługi uznano za niezbędne w ramach projektów, można uznać za niezbędne dla tych projektów. Innymi słowy, zwrot kosztów podróży uzasadniony jest jedynie wtedy, gdy osoba, za którą zgłasza się te koszty, miała użyteczny wkład w realizację danego projektu, tj. uczestniczyła w nim w formie uznanej przez Komisję.

139 Jak wskazano zaś powyżej, Komisja miała prawo odmówić zwrotu jakichkolwiek kosztów zgłoszonych przez pozwaną jako koszty personelu i podwykonawstwa, za wyjątkiem kosztów dotyczących pań B. D. i D. D. za projekt Donna. Zatem ponieważ dla Komisji świadczenia, które spełnić miały omawiane osoby, nie mają wartości kwotowej, ewentualne podróże tych osób odbyte w celu spełnienia tych świadczeń

nie mogą zostać uznane za niezbędne dla projektów DCC i Donna. Zatem Komisja słusznie powołuje się w tym względzie na pkt 1.2 załącznika II do każdej z umów, zgodnie z którym zwrotowi podlegają jedynie rzeczywiste koszty niezbędne dla danego projektu, które mogą zostać udokumentowane oraz zostały poniesione w trakcie trwania projektów.

140 Należy dodać, że pozwana była zobowiązana na mocy pkt 5 załącznika II do obu umów do prowadzenia własnej księgowości oraz sporządzania odpowiedniej dokumentacji w celu poparcia i uzasadnienia zgłaszanych kosztów. Żadnego zaś z dokumentów figurujących w załącznikach A 7-A 23 skargi oraz B 9-B 14 odpowiedzi na skargę nie można uznać za ważny i odpowiedni dowód, w świetle celu i konieczności każdej podróży z osobna, na to, by zgłoszone koszty podróży zostały rzeczywiście poniesione w związku z potrzebami projektów DCC i Donna. Pozwanej nie udało się więc, wbrew wymaganiom określonym w pkt 1.2 i 5 załącznika II do obu umów, wykazać, dlaczego koszty podróży, które miały ponieść omawiane osoby, były niezbędne z punktu widzenia ich zatrudnienia przy projektach.

141 Jeśli chodzi konkretnie o panie B. D. i D. D., należy przypomnieć, że koszty podwykonawstwa poniesione na te osoby w ramach projektu Donna zostały uznane przez Komisję za koszty podlegające zwrotowi. To jednakże nie może pociągać za sobą automatycznie uznania zgłoszonych kosztów podróży.

142 Akta nie zawierają bowiem żadnej faktury z podróży dotyczącej pani B. D. Jeśli chodzi o panią D. D., znajdujące się w załączniku A 23 do skargi faktury, przesłane przez tę osobę pozwanej, zawierają tak ogólne i nieprecyzyjne dane, że nie można ich uznać za dokumenty wystarczające w świetle pkt 1.2 i 5 załącznika II do każdej z umów. Nie pozwalają one w szczególności sprawdzić, czy podróże pani D. D. miały istotne znaczenie dla projektu Donna i dla jej osobistej pracy w ramach tego projektu.

143 Wynika z tego, że pozwanej nie należy się żaden zwrot z tytułu kosztów podróży.

— Koszty sprzętu

144 W ramach projektu DCC pozwana zgłosiła 384 018 DEM tytułem kosztów poniesionych przez spółkę Digivision oraz kosztów Ploenzke przypadających IIC. W ramach projektu Donna zgłosiła ona koszty w wysokości 106 871 DEM, wykazane na fakturze spółki Fink & Partner.

145 Komisja sprzeciwia się zwracaniu kosztów zgłoszonych w ramach projektu DCC, podnosząc, że koszty zgłoszone za spółkę Digivision nie są dopuszczalne. Wbrew wymogom pkt 5 załącznika II do umowy, korespondencja pozwanej ze spółką Digivision nie pozwala bowiem ocenić tego, czy były one niezbędne, ani sprawdzić, czy koszty najmu sprzętu nie przekraczały kosztów jego potencjalnego zakupu. Co do kosztów Ploenzke przypisywanych pozwanej, nie podlegają one zwrotowi ze względu na brak dotyczących tego uzgodnień między obiema spółkami.

146 Jeśli chodzi o projekt Donna, Komisja opiera swą odmowę zwrotu na tym, że pozwana nie przedstawiła umowy najmu zawartej ze spółką Fink & Partner. Ponadto w przedstawionych dokumentach nie określono, jaki sprzęt został wynajęty, a same dokumenty nie spełniają umownych wymogów dotyczących uzasadnienia wydatków.

147 Zdaniem pozwanej dokumenty dostarczone Komisji w celu uzasadnienia przedstawionych kosztów mogą ogólnie stanowić wystarczający dowód na to, że koszty te zostały poniesione, a umowy nie wymagają szczegółowych dowodów poniesionych

kosztów. W każdym razie nie można by było wdrożyć obu projektów bez wynajęcia jakiegokolwiek sprzętu, a Komisja nie ma żadnego zasadnego powodu, by uznać faktury za zbyt wysokie, tym bardziej że nie przedstawiła konkretnych powodów, dlaczego uważa, że koszt wynajęcia sprzętu mógł przekraczać koszt jego zakupu. Ponadto Komisja sama często działała w dziedzinie inicjatyw z zakresu kultury, a więc powinna wiedzieć, że poniesione koszty są rozsądne. Zatem to, jakiego dokładnie rodzaju był sprzęt stanowiący przedmiot umowy najmu, nie jest ważne. Wreszcie faktura podwykonawcy — spółki Fink & Partner — stanowi wystarczający dowód.

148 W tym względzie należy przypomnieć postanowienia zawarte w pkt 1.2, 1.3.2 i 5 załącznika II do każdej z umów. Na mocy tych postanowień, po pierwsze, dopuszczalne koszty za sprzęt ograniczone są do kwoty potrzebnej do jego zakupu. Po drugie, pozwana ma obowiązek prowadzenia własnej księgowości i sporządzania odpowiedniej dokumentacji w celu poparcia i uzasadnienia zgłaszanych kosztów. Wreszcie zwrotowi podlegają jedynie rzeczywiste koszty niezbędne dla danego projektu, które mogą zostać udokumentowane i które zostały poniesione w trakcie trwania projektów.

149 Ten wymóg dostarczenia jak najbardziej szczegółowych dokumentów ma na celu umożliwienie Komisji sprawowania kontroli nad kwotami wypłaconymi w ramach obu projektów, a także nad tym, czy koszty sprzętu, które miały zostać poniesione, są rzeczywiste i niezbędne. Wynika z tego, że pozwana miała obowiązek dostarczenia dokumentu stwierdzającego w sposób dokładny, jakiego rodzaju sprzęt wynajęto i za jaką cenę.

150 Pozwana zaś wyraźnie nie spełniła tego obowiązku, twierdząc, że dokumenty przedłożone Komisji mogą „ogólnie" stanowić wystarczający dowód na to, że koszty sprzętu zostały poniesione, a Komisja „nie ma żadnego powodu", by twierdzić, że przedstawione faktury są zbyt wysokie, ponieważ nie przedstawiła konkretnych powodów, dlaczego uważa, że koszt wynajęcia sprzętu mógł przekraczać koszt jego zakupu. Pozwana nie mogła tym bardziej ograniczyć się do twierdzenia, że Komisja

ma wystarczająco duże doświadczenie w zakresie projektów w dziedzinie kultury i powinna wiedzieć, że poniesione koszty są rozsądne, tak że to, jakiego dokładnie rodzaju był sprzęt techniczny stanowiący przedmiot umowy najmu, nie jest ważne.

151 Jeśli chodzi o koszty Ploenzke przypisane IIC, w aktach nie ma żadnych dokumentów pozwalających sprawdzić, czy koszty te były rzeczywiste i niezbędne. Ponadto fakt, że Ploenzke oddała wszystkie zaliczki, których zwrotu domagała się Komisja, wyklucza możliwość, by Komisja była zmuszona zwrócić za pośrednictwem pozwanej koszty, które miała ponieść Ploenzke, przypadające na pozwaną z racji wewnętrznego porozumienia (zob. pkt 130 powyżej).

152 Co do przywoływanych kosztów za sprzęt w przypadku spółki Digivision, dane znajdujące się na dotyczących go fakturach są tak nieprecyzyjne, że nie pozwalają ustalić, czy na pewno zgłoszone koszty sprzętu były niezbędne na potrzeby projektów.

153 W szczególności faktura znajdująca się w załączniku A 16 do skargi nie jest fakturą rzeczywistą i ostateczną. Mamy tu do czynienia z fakturą pro forma, której wartość polega jedynie na poinformowaniu klienta o szczegółach operacji sprzedaży lub na umożliwieniu mu dopełnienia pewnych formalności poprzedzających dostawę. Ponadto ta faktura pro forma jest niepodpisana. Ogranicza się ona do ogólnego opisu wynajętego sprzętu i nie wymienia ani nie określa poszczególnych urządzeń, chociaż na rynku dostępny jest ich wielki wybór w zakresie posiadanych funkcji użytkowych, jakości i ceny. Dlatego też nie istnieje obiektywna możliwość dokonania oceny, czy wydatki poniesione przez pozwaną na spółkę Digivision były niezbędne.

154 Tego braku dokładności nie może naprawić fakt zamieszczenia faktury spółki Digivision w załączniku B 11 do odpowiedzi na skargę. Chociaż rzeczywiście faktura

ta zawiera listę dostarczonych urządzeń i oprogramowania, nie jest podpisana i w odróżnieniu od faktury pro forma nie została sporządzona na papierze firmowym spółki Digivision. Wobec braku jakichkolwiek dalszych wyjaśnień lub dowodów, dokument ten pozbawiony jest wszelkiej wartości dowodowej w odniesieniu do kwestii, czy omawiane koszty były rzeczywiste i niezbędne.

155 Jeśli chodzi o koszty sprzętu związane ze spółką Fink & Partner, dotyczą one najmu studia dźwiękowego HIS wraz z materiałem, siecią i oprogramowaniem (archiwizacja obrazów, zarządzanie sekwencją obrazów i dostęp ISDN).

156 Jak wynika z akt sprawy, pierwszy ślad w dokumentach dotyczący tych kosztów znajduje się w projekcie sprawozdania z kontroli (załącznik A 6 do skargi), w którym mowa jest w pkt 3.2 o fakturach uznanych za niewystarczające dla uzasadnienia konieczności wynajętego sprzętu — ze względu na to, że składniki techniczne wynajętego sprzętu nie zostały w nich wymienione — i w którym zarzuca się pozwanej brak przedstawienia odnośnej umowy najmu. W swych uwagach do tego projektu sprawozdania (załącznik A 9 do skargi) pozwana ogranicza się do zakwestionowania w pkt 3.1 odmowy przyjęcia rzeczonych faktur, lecz nie przedstawia ona ich kopii, tak samo zresztą jak i umowy najmu. Ostateczne sprawozdanie z kontroli (załącznik A 12 do skargi) podtrzymuje w pkt 3.2 odmowę uznania kosztów sprzętu związanych ze spółką Fink & Partner za koszty podlegające zwrotowi.

157 Pozwana przedstawiła dokumenty dotyczące najmu omawianego sprzętu dopiero w załączniku B 14 do odpowiedzi na skargę. Chodzi jednakże o trzy „faktury", które nie są podpisane i inaczej niż oryginalne faktury tej spółki znajdujące się w załącznikach A 20-A 22 do skargi nie zostały sporządzone na papierze firmowym spółki Fink & Partner. Wobec braku jakichkolwiek dalszych wyjaśnień lub dowodów, dokumenty te pozbawione są wszelkiej wartości dowodowej w odniesieniu do kwestii, czy omawiane koszty były rzeczywiste i niezbędne.

158 Z powyższego wynika, że pozwanej nie należy się żaden zwrot z tytułu kosztów sprzętu.

— Materiały eksploatacyjne

159 W ramach projektów DCC i Donna pozwana zgłosiła odpowiednio kwoty 35 017 DEM i 9 312,53 DEM tytułem materiałów eksploatacyjnych.

160 Zdaniem Komisji pozwana ani nie wyjaśniła, ani nie udokumentowała kosztów zgłoszonych w ramach projektu DCC. Zatem nie można ich było uznać. Jeśli chodzi o projekt Donna, Komisja podnosi, że przedstawione dokumenty, tj. trzy faktury spółki Fink & Partner nie są wystarczające, by ocenić, czy poniesione koszty były niezbędne. Ponadto zgłoszone koszty poniesiono w ramach umowy podwykonawstwa, zawartej ze spółką Fink & Partner. Tymczasem na zawarcie tej umowy Komisja nie udzieliła zgody.

161 Zdaniem pozwanej, przedstawione przez Komisję argumenty dotyczące projektu DCC są zbyt ogólne, by mogła się ona wypowiedzieć na ten temat. Komisja powinna wiedzieć, że wdrożenie tego projektu wiąże się z kosztami materiałów eksploatacyjnych, a to, że były one niezbędne, nie ulega żadnej wątpliwości. Jeśli chodzi o projekt Donna, przedstawione dowody są wystarczające.

162 W tym względzie należy stwierdzić, że koszty zgłoszone z tytułu materiałów eksploatacyjnych w ramach projektu DCC ewidentnie nie mogą zostać uznane za dopuszczalne. Ograniczając się do przedstawienia czysto wymijających odpowiedzi, pozwana przyznała się bowiem w zasadzie do całkowitego braku dokumentów na uzasadnienie tych kosztów. Komisja nie była więc w stanie sprawdzić, czy były one niezbędne, zgodnie z pkt 1.2 załącznika II do umowy DCC.

163 Jeśli chodzi o materiały, które zużyto w ramach projektu Donna, w celu uzasadnienia poniesionych na spółkę Fink & Partner kosztów pozwana powołuje się na trzy faktury: z dnia 1 czerwca, 17 listopada i 1 grudnia 1997 r. (załączniki A 20-A 22 do skargi). Wynika z nich, że spółka ta wystawiła pozwanej rachunek za świadczenia określone jako „graficzna trójwymiarowa prezentacja przedmiotów [...] łącznie z użytymi materiałami". Jak słusznie zauważyła Komisja, pozwana nie określiła ani jaka to była prezentacja, ani jakie to były materiały, tak że nie ma możliwości ustalenia dokładnego przedmiotu tych faktur. Ponadto pozwana nie dokonała żadnego podziału kwotowego między materiały eksploatacyjne a prezentację graficzną.

164 Wynika z tego, że te trzy faktury nie są wystarczająco szczegółowe, aby można je było uznać — zgodnie z pkt 1.2 załącznika II do umowy Donna — za dokumenty należycie uzasadniające to, czy koszty zgłoszone z tytułu materiałów eksploatacyjnych były niezbędne i jaki konkretnie miały związek z projektem Donna.

165 Należy dodać, że pozwanej nie przysługuje zwrot żadnych kosztów personelu, podwykonawstwa czy sprzętu, które zgłosiła w związku ze spółką Fink & Partner (zob. w szczególności pkt 155–157 powyżej). Również z tego względu wykluczona jest możliwość zwrotu kosztów materiałów eksploatacyjnych. Koszty te mają bowiem charakter czysto akcesoryjny, czyli mogą zostać poniesione jedynie w związku ze świadczeniem głównym, a to, czy były niezbędne, a zatem czy są dopuszczalne, zależy od tego, czy niezbędne było owe świadczenie. W tym zaś przypadku Komisja miała prawo nie uznać żadnego świadczenia głównego ze strony spółki Fink & Partner.

166 Wynika z tego, że odmowa zwrotu kosztów materiałów eksploatacyjnych, które poniosła pozwana, jest uzasadniona.

— Koszty ogólnego zarządu

167 W ramach projektów DCC i Donna pozwana zgłosiła odpowiednio kwoty 56 027 DEM i 22 385 DEM tytułem kosztów ogólnego zarządu.

168 Zdaniem Komisji pozwana ani nie określiła, ani nie uzasadniła tych kosztów, co uniemożliwiło sprawdzenie, czy zostały one poniesione i czy były niezbędne, zgodnie z pkt 1.3.1 załącznika II do każdej z umów. W każdym razie zgodnie z pkt 1.4 tego załącznika pozwana mogła domagać się zwrotu kosztów ogólnego zarządu, będących w rzeczywistości kosztami pośrednimi, jedynie do wysokości 20% pozostałych przyjętych do zwrotu kosztów.

169 Pozwana uważa, że jej dowody są wystarczające, ponieważ koszty ogólnego zarządu są z natury stałe, a zatem istnieje jedynie ograniczona możliwość ich uzasadnienia. Tak więc udowodnienie związku między tymi kosztami i projektami jest wykonalne tylko do pewnych granic.

170 W tym względzie należy stwierdzić, że w sposób wyraźny również koszty ogólnego zarządu lub pośrednie („overheads", zgodnie z nazewnictwem umów DCC i Donna) muszą spełniać wymagania pkt 1.2 załącznika II do każdej z umów. Zatem jedynie wydatki poniesione w celu pokrycia kosztów ogólnego zarządu niezbędnych do realizacji każdego z projektów można uznać za koszty podlegające zwrotowi. Koszty ogólnego zarządu przedsiębiorstwa odzwierciedlają bowiem zwykłe koszty działania,

które musi ono ponosić w każdym razie, z racji prowadzenia swej zwykłej działalności, bez względu na to, czy realizuje jakiś konkretny projekt (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 13 marca 2003 r. w sprawie T-340/00 Comunità montana della Valnerina przeciwko Komisji, Rec. str. II-811, pkt 106), tak że na finansowanie wspólnotowe danego projektu mogą przypadać jedynie koszty ogólnego zarządu rzeczywiście związane z realizacją tego projektu (zob. podobnie ww. w pkt 94 powyżej wyrok z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie Comunità montana della Valnerina przeciwko Komisji, pkt 87).

171 W tym przypadku wyjaśniono powyżej, że Komisja miała prawo odmówić zwrotu wszystkich kosztów bezpośrednich zgłoszonych przez pozwaną w ramach projektu DCC. Konsekwencją tego jest fakt, że wykluczona jest możliwość ryczałtowego przypisania przez pozwaną części swych pośrednich kosztów (kosztów administracji, infrastruktury itp.) temu projektowi, ponieważ tego rodzaju koszty mają charakter kosztów akcesoryjnych wobec kosztów bezpośrednich. Co więcej, kwota 56 027 DEM, której dochodzi pozwana z tego tytułu, nie ma żadnego oparcia w obiektywnych danych pozwalających sprawdzić, czy jest ona uzasadniona.

172 Jeśli chodzi o projekt Donna, pozwana nie przedstawiła żadnych danych pozwalających sprawdzić, czy żądana kwota 22 385 DEM tytułem kosztów ogólnego zarządu jest uzasadniona. Ponadto należy przypomnieć, że chociaż Komisja zgodziła się na zwrot kosztów podwykonawstwa za panie D. D. i B. D. w wysokości 46 300,18 DEM, nie zobowiązuje jej to do uznania dopuszczalności innych wydatków (zob. pkt 121 i 131 powyżej). Co więcej, koszty ogólnego zarządu wyliczone na 22 385 DEM są o wiele za wysokie w stosunku do kosztów bezpośrednich, uznanych w wysokości 46 300,18 DEM.

173 Należy nadmienić, że w pkt 1.4 załącznika II do obu umów dokonano podziału wykonawców według tego, czy dokonują księgowania „całkowitych kosztów pośrednich", czy „kosztów akcesoryjnych". Jak wynika z pkt 1.2 ustęp drugi załącznika II do obu umów, pozwana należy do pierwszej grupy wykonawców (stosujących „całkowite koszty pośrednie"), gdyż druga grupa dotyczy jedynie uczelni i ośrodków badawczych. Zgodnie z pkt 1.4 pozwana powinna była wykazać, że jej koszty obliczone zostały zgodnie z uzgodnieniami i zwykłymi zasadami księgowości,

które Komisja uznaje za rozsądne, przy czym oczywiście nie można było zgłosić jako kosztów ogólnego zarządu składników kosztów, które można było z łatwością przypisać do kosztów bezpośrednich, ani też kosztów, których zwrot uzyskano od innych podmiotów. Zaś wobec braku jakichkolwiek objaśnień odnośnie do kosztów ogólnego zarządu zgłoszonych przez pozwaną w ramach projektu Donna, Komisja nie była w stanie sprawdzić, czy koszty te spełniają wymogi pkt 1.4.

174 Wynika z tego, że pozwanej nie należy się żaden zwrot kosztów ogólnego zarządu.

— Wnioski

175 Z całości powyższych rozważań wynika, że podniesione przez pozwaną argumenty mające wykazać, że zgłoszone przez nią w ramach projektów DCC i Donna koszty są dopuszczalne, należy odrzucić w całości.

W przedmiocie kwoty głównej i odsetek za zwłokę dochodzonych przez Komisję

W przedmiocie głównego długu

176 Należy przypomnieć, że we wniesionej skardze Komisja dochodzi zapłaty 181 263,61 EUR tytułem zaliczek podlegających zwrotowi. Zdaniem Komisji kwota ta wynika z przeliczenia 179 337 ECU na 354 520,82 DEM, a tych na euro. Pozwana

kwestionuje kwotę 181 263,61 EUR, podnosząc, że w 1998 r. otrzymała ona jedynie wezwanie do zapłacenia kwoty 179 337 ECU.

177 W tym względzie rzeczywiście kwota wypłaconych pozwanej zaliczek wynosiła 400 821 DEM, z czego Komisja domaga się zwrotu 354 520,82 DEM. Prawdą jest również to, że kwota 181 263,61 EUR, żądana w skardze w niniejszej sprawie odpowiada właśnie kwocie 354 520,82 DEM, biorąc pod uwagę obowiązujący przelicznik, zgodnie z którym euro równe jest 1,95583 DEM.

178 Jednak w pkt 4 załącznika II do każdej z umów przewidziano, że walutą wszystkich wpłat dokonywanych przez Komisję jest ecu oraz że wszelkich zwrotów ze strony wykonawców Komisji również należy dokonywać w ecu. Ponadto wezwanie do zapłaty i nota obciążeniowa, które Komisja wysłała do pozwanej w 1998 r. (zob. pkt 24 powyżej), opiewają właśnie na 179 337 ECU, zgodnie z przelicznikiem marki niemieckiej do ecu obowiązującym w tamtym czasie.

179 Na mocy zaś art. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1103/97 z dnia 17 czerwca 1997 r. w sprawie niektórych przepisów dotyczących wprowadzenia euro (Dz.U. L 162, str. 1) wszelkie odniesienia do ecu należy zastąpić odniesieniami do euro według kursu jednego euro do jednego ecu (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie C-315/03 Komisja przeciwko Huhtamaki Dourdan, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 5).

180 Wynika z tego, że żądania Komisji w przedmiocie zwrotu uzasadnione są jedynie co do kwoty w wysokości 179 337 EUR. Należy więc odrzucić je w pozostałym zakresie.

W przedmiocie odsetek za zwłokę

181 Zdaniem Komisji pozwana zobowiązana jest do zapłacenia odsetek za zwłokę, licząc od dnia postawienia jej jako dłużnika w zwłokę, przy czym Komisja wezwała ją do dokonania zwrotu kwot uzyskanych tytułem zaliczki do dnia 31 października 1998 r. Na mocy § 284 ust. 1 zdanie pierwsze BGB w dawnym brzmieniu pozwana została w ten sposób postawiona w zwłokę z dniem 1 listopada 1998 r. Kwotę głównego długu należy więc powiększyć zgodnie z § 288 ust. 1 BGB w dawnym brzmieniu o odsetki za opóźnienie w wysokości 4% rocznie.

182 Pozwana ogranicza się do kwestionowania istnienia długu głównego.

183 W tym względzie należy stwierdzić, że umowy DCC i Donna nie regulują kwestii, od kiedy i za jaki okres mogą być należne odsetki za opóźnienie. Zatem należy zastosować przepisy prawa niemieckiego dotyczące postawienia dłużnika w zwłokę.

184 Zgodnie z art. 229 § 5 EGBGB, odnośnie do zobowiązań powstałych przed dniem 1 stycznia 2002 r. w braku wyraźnego wyłączenia nadal obowiązuje BGB w brzmieniu sprzed tej daty. Jeśli chodzi o odsetki wynikające z postawienia dłużnika w zwłokę, art. 229 § 1 EGBGB stanowi, że do wszystkich wierzytelności, które stały się wymagalne przed dniem 1 maja 2000 r., zastosowanie ma § 288 BGB w brzmieniu sprzed tej daty.

185 W niniejszym przypadku umowy DCC i Donna zostały zawarte w 1996 r. Zatem obowiązuje nadal BGB w dawnym brzmieniu. Przepis dotyczący postawienia

dłużnika w zwłokę, tj. § 284 ust. 1 zdanie pierwsze BGB w dawnym brzmieniu, stanowi, że jeżeli dłużnik nie spełni świadczenia w następstwie upomnienia skierowanego do niego po terminie spłaty, upomnienie to uważa się za postawienie w zwłokę. Zgodnie zaś z pkt 4.3 załącznika II do każdej z umów zwrot zaliczek Komisji powinien nastąpić „niezwłocznie" po upomnieniu. Skierowane przez Komisję do pozwanej wezwanie, by wpłaciła omawiane kwoty w terminie do 31 października 1998 r., oznaczało zatem postawienie pozwanej w zwłokę, biegnące od 1 listopada 1998 r.

186 Paragraf 288 BGB w dawnym brzmieniu ustanawia odsetki za zwłokę wynoszące 4% rocznie od chwili postawienia dłużnika w zwłokę. Zatem kwota głównego długu wynosząca 179 337 EUR zostanie powiększona o odsetki za zwłokę w wysokości 4%, licząc od dnia 1 listopada 1998 r. do chwili ostatecznej spłaty tego długu.

W przedmiocie żądania udzielenia pozwanej ochrony przed egzekucją

187 Pozwana wystąpiła z żądaniem ewentualnym udzielenia jej ochrony przed egzekucją wyroku, który zapadnie, umożliwiającej jej uniknięcia ewentualnej egzekucji poprzez ustanowienie zabezpieczenia, które mogłoby mieć postać gwarancji bankowej.

188 W tym względzie należy stwierdzić, że na mocy klauzuli arbitrażowej zawartej w art. 12 ust. 2 każdej z umów Sąd jest właściwy jedynie w zakresie rozstrzygania między stronami sporów dotyczących „ważności, stosowania i wykładni" tych umów, a podlegają one prawu niemieckiemu na mocy art. 12 ust. 1 każdej z nich.

189 Wynika z tego, że Sąd nie jest właściwy do orzekania w ramach niniejszego sporu w przedmiocie sposobów ewentualnej egzekucji swojego wyroku w prawie niemieckim.

190 Należy dodać, że zgodnie z art. 244 WE wyroki sądów wspólnotowych podlegają wykonaniu na warunkach określonych w art. 256 WE i że zgodnie z akapitem czwartym tego artykułu postępowanie egzekucyjne może być zawieszone wyłącznie na mocy orzeczenia sądu wspólnotowego. Zgodnie z art. 110 akapit pierwszy regulaminu Sądu do wniosków o zawieszenie postępowania egzekucyjnego dotyczącego wykonania orzeczenia Sądu, złożonych na podstawie art. 244 i 256 WE, stosuje się przepisy art. 104–110 regulaminu.

191 Z art. 104 § 1 i 3 regulaminu zaś wynika, że wniosek taki powinien zostać złożony w odrębnym piśmie procesowym, po wydaniu orzeczenia. Ponieważ warunki te nie zostały w niniejszym przypadku spełnione, wniosek o udzielenie pozwanej ochrony przed egzekucją niniejszego wyroku należy odrzucić.

W przedmiocie kosztów

192 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ pozwana przegrała sprawę, zgodnie z żądaniem Komisji należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (druga izba)

orzeka, co następuje:

1) **Zasądza się od IIC Informations-Industrie Consulting GmbH na rzecz Komisji Wspólnot Europejskich kwotę 179 337 EUR tytułem żądania głównego, powiększoną o odsetki za zwłokę w wysokości 4% rocznie od dnia 1 listopada 1998 r. do chwili całkowitej spłaty należnych kwot.**

2) **W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.**

3) **Wniosek IIC Informations-Industrie Consulting GmbH o udzielenie jej ochrony przed egzekucją niniejszego wyroku zostaje odrzucony.**

4) **IIC Informations-Industrie Consulting GmbH zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Pirrung Forwood Papasavvas

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 22 maja 2007 r.

Sekretarz

E. Coulon

Prezes

J. Pirrung

Spis treści

Ramy prawne sporu i stan faktyczny leżący u jego podstaw ..... II - 1447

Mające zastosowanie prawo wspólnotowe ..... II - 1447

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu ..... II - 1448

Przebieg postępowania i żądania stron ..... II - 1458

Co do prawa ..... II - 1460

W przedmiocie zdolności do obrony przed sądem (legitymacji procesowej biernej) .. II - 1460

Argumenty stron ..... II - 1460

Ocena Sądu ..... II - 1461

W przedmiocie przedawnienia ..... II - 1462

Uwagi wstępne ..... II - 1462

Argumenty stron ..... II - 1463

Ocena Sądu ..... II - 1465

W przedmiocie utraty roszczenia ..... II - 1467

Argumenty stron ..... II - 1467

Ocena Sądu ..... II - 1468

W przedmiocie kosztów podlegających zwrotowi w ramach projektów DCC i Donna II - 1474

Uwagi wstępne ..... II - 1474

W przedmiocie wewnętrznie sprzecznego zachowania Komisji ..... II - 1475

— Argumenty stron ..... II - 1475

— Ocena Sądu ..... II - 1476

W przedmiocie dopuszczalności zgłoszonych kosztów ..... II - 1480

— Koszty personelu ..... II - 1482

— Koszty podwykonawstwa ..... II - 1484

— Koszty podróży ..... II - 1487

— Koszty sprzętu ..... II - 1490

— Materiały eksploatacyjne ..... II - 1494

— Koszty ogólnego zarządu ..... II - 1496

— Wnioski ..... II - 1498

W przedmiocie kwoty głównej i odsetek za zwłokę dochodzonych przez Komisję ... II - 1498

W przedmiocie głównego długu ..... II - 1498

W przedmiocie odsetek za zwłokę ..... II - 1500

W przedmiocie żądania udzielenia pozwanej ochrony przed egzekucją ..... II - 1501

W przedmiocie kosztów ..... II - 1502